

Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo praecipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt duo Indices, unus Titulorum initio Operis, alter rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

§. II. De Homicidio Voluntario Justo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75232)

scinditur pars carnis ; quia nec ipsa sunt membra, sed officium solum habent membrum aliquod in sua functione coadjuvandi. Suar. l. cit. n. 6. cum reliquis *suprà*. In dubio, an abscissio aliqua pro vera mutilatione habenda sit, vel non, determi-

natio relinquitur arbitrio Ordinarij, qui, ut Suar. l. cit. monet, semper inclinabit in favorem Legis ; & Irregularitatis, cæteris paribus ; quia supponitur certa mutilatio.

S. I I.

De Homicidio Voluntario Justo.

S U M M A R I U M.

22. &c. Li èt occidere injustum aggressorem vitæ aut propriæ.
 25. &c. Aut alienæ.
 30. &c. Cum moderamine inculpate tutelæ ubi, quid ad hoc requiratur?
 35. &c. Neque ita occidens incurrit Irregularitatem.
 43. &c. Explicatur istud per casus particulares.
 50. &c. An Irregularitatem incurrat, qui occidit aggressorẽ injustum, à quo illatam vim declinare fugiendo potuisset?
 55. &c. An liceat occidere invasorem injustum fame, & honoris?
 60. &c. Aut fortunarum?
 69. &c. An licitè, & justè ad mortem condemnentur malefactores?
 71. &c. An aliquando liceat seipsum occidere, vel mutilare?
 74. &c. An liceat cuivis occidere Bannitum?
 78. &c. An Patri filiam, aut marito uxorem, vel adulterum deprehensum in adulterio?
 81. &c. An Irregularitas incurratur propter Homicidium justum, secutum ex Sententia condemnatoria?
 83. &c. A quibus hæc incurratur?
 88. &c. Quam ex hoc capite Irregularitatem non incurrant?
96. &c. Qualis cooperatio ad mortem, vel mutilationem requiratur, ut incurratur Irregularitas ex defectu lenitatis?
 102. &c. Quando Irregularitatem incurrat Prælati Ecclesiastici, causas sanguinis demandans alteri?
 106. &c. An eam evitet Accusator interponens protestationem, quod pœnam sanguinis non intendat?
 110. &c. An similis protestatio juvet civiliter agentem de crimine?
 117. &c. Qualis debeat esse hæc protestatio.
 121. &c. Quid dicendum de teste in causa sanguinis.
 124. &c. Quid de Supplicij capitalis Spectatoribus?
 127. Quodnam sit bellum justum, & quotu-plex?
 128. &c. An Irregulares fiant, qui pugnant in bello justo defensivo?
 131. &c. Vel offensivo?
 134. &c. Quid dicendum de Clerico pugnantem in bello justo offensivo?
 137. &c. Quam in bello injusto incurrant Irregularitatem?
 143. &c. An eam incurrant, qui milites animant ad pugnandum?

Justum Homicidium secundum dicta n. 5, dupliciter potest contingere, scilicet vel autoritate privata ob necessariam sui defensionem, vel autoritate publica per Sententiam condemnatoriam nocentis, vel per eadem hostis in bello justo. Hinc

Quæritur 1. an aggressorem injustum liceat occidere? 2. licet, servato tamen moderamine inculpate tutelæ. Ita S. Thom. 2. 2. q. 64. art. 7. Clar. §. Homicidium n. 24. Farin. præc. crim. q. 125. n. 3. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 3. n. 1. Gonzal. in c. 3. b. tit. n. 11. Barbof. in c. 2. n. 8. & in c. 18. n. 12. Wagerreck *ibid.* not. 1. Haun. tom. 1. de 7. §. 7. tr. 2. n. 630. Vallens. hic n. 3. Zœl. n. 27. König n. 20. §. 31. Wiestner n. 28. Reiffenstuel n. 130. & alij TT. ac JCTi. Patet ex l. ut vim 3. ff. de 7. §. 7. ubi Florentinus, Quod quisque, inquit, ob tutelam corporis sui fecerit, jure fecisse existimatur. Concordant l. sed §. si 5. pr. ff. ad Leg. Aquil. R. P. Schmalzgrueber L. V. T. 1.

l. is, qui 2. §. seqq. C. ad Leg. Corn. de Sicar. & Const. crim. Carol. V. art. 140.

Ratio est, quia talis occisio habet speciem defensionis, quæ à natura cuilibet permessa est. Conf. quia si hoc Leges non permisissent, innoxij, & bonæ conscientie homines à malis, & ijs, qui iræ, vindictæ, & alijs passionibus indulgent, passim, & liberè invaderentur, cujusmodi invasionum licentia magis perniciofa Reip. est, quam esse possit facultas, quibus quis potest, modis contra injustum invasorem se defendendi.

Ex quo sequitur, ita occidentem in foro tam Civili, quam Canonico ab omni pœna immunem esse. Clem. un. b. tit. l. is qui cit. §. l. seq. C. ad Leg. Corn. de Sicar. & Const. Carolin. cit. art. 139. §. 140. aded, ut invasus nec impensas in curam, vel Medicos factas, nec damnum operarum amissarum, neque aliud quidpiam hæredibus interfecti resarcire cogatur. Const. crim.

Aa

- crim. art. 140. cit. Berlich, p. 4. concl. 12. n. 3.*
25. Dub. 1. an vim vi repellere, & observato moderamine inculpatæ tutelæ, occidere liceat tantum in defensionem propriam, an verò etiam in defensionem aliorum innocentum, quos alius, vel alij injustè aggrediuntur? *ry. affirmative: & procedit hoc non tantum, quando defendendi sunt parentes, uxor, liberi, aut alij conjuncti, sed etiam quando extranei innocentes vim ejusmodi patiuntur. Patet ex can. fortitudo 5. § seqq. caus. 23. q. 3. c. dilecto 6. §. § quidem de Sent. Excom. in 6. & Const. crim. cit. art. 150. §. item sicut. Clar. §. Homicidium n. 27. Farin. prax. crim. q. 124. à n. 267. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 3. n. 5. Vivian. in c. 2. b. tit. pr. Barbof. ibid. n. 6. & in Clem. un. b. tit. n. 19. Haun. de J. & J. tom. 6. tr. 2. n. 318. Zoel. hic n. 36. Engl n. 18. Wiestner n. 27. Reiffenit. n. 137. Magnif. P. Schmier de potest. Ord. c. 6. n. 300.*
26. Ratio est, quia præcepto Divinæ Legis jubemur proximum diligere, sicut nos ipsos, igitur eundem, quibus nos ipsos possumus, & solemus, modis periclitantem defendere licebit. licet autem nos ipsos defendere etiam occidendo injustum aggressorem, si aliter periculum averti nequeat, ergo & proximum. *Conf. exemplo Moysis, qui in defensionem Hebræi cujusdam occidit Ægyptium, & propterea à Spiritu S. per os S. Stephani fuit laudatus. act. 7. v. 24.*
27. Est autem hæc obligatio aliquando ex Charitate tantum, quâ tenemur succurrere proximo periclitanti; aliquando insuper ex Justitia, & quidem rigorosè etiam cum proprio periculo, veluti cum alicui ex officio incumbit alios ab injurijs, & damnis defendere, uti sunt 1. Principes, & Magistratus respectu subditorum. 2. Vasalli respectu Dominorum, à quibus feuda acceperunt, ex pacto. 3. Milites respectu eorum, pro quibus militant, & respectu Ducum suorum, ex Sacramento. 4. Filij respectu Parentum, ex pietate, & gratitudine. *Engl n. 18. § 19.*
28. Interest autem plurimum, an quis teneatur ex Charitate, an ex Justitia; nam si ex Charitate solum tenetur, non tenetur cum magno sui periculo; secus, si ex Justitia: item quando aliquis tenetur ex Justitia, si obligationem suam non impleat, obligatur ad reparandum damnum, quod inde oritur; at quando aliquis obligatur solum ex Charitate, omittens implere hanc obligationem peccat quidem, ad reparationem tamen damni, ex omissione orti, non obligatur. *Engl n. 20.*
29. Porro licentia hæc suam, aut alterius vitam contra injustum aggressorem defendendi procedit, etiam si defensio hæc fieri non possit, nisi cum periculo alterius innocentis; nam per innocentis interpositionem non potest eripi alicui jus defendendi se à natura competens. Et hinc arcem, aut urbem oppugnans, in qua sunt innocentes, non tenetur ideo minus eam oppugnare, ut nocentes puniat: & à tremi Turcarum invasus, non tenetur à sui defensione cessare propter remiges Christianos, qui in ea sunt, & lædi possunt; quia damnum hoc per accidens contingit. *Molin. tr. 2. de J. & J. D. 119. n. 7. Zoel. hic n. 32.*
- Dub. 2. quid requiratur, ut censetur observatum moderamen inculpatæ tutelæ? *ry. ex communi DD, requiruntur sequentia, 1. Ut is, qui sic occiditur, fuerit aggressor injustus; non enim potest esse justa defensio sibi, ubi non præcessit injusta offensio. Suar. D. 46. de Censur. sect. 1. n. 7. Avil. p. 7. de censur. D. 5. sect. 3. dub. 2. concl. 1. Zoel. hic n. 27. Pirhing n. 92. König n. 21. Wiestner n. 28. Reiffenituel n. 132. Magnif. P. Schmier de potest. Ordin. c. 6. n. 303. Censetur autem injustus aggressor etiam, qui ferrum stringit, aut sclopum expedit animo occidendi; neque enim quis tenetur expectare ictum, vel explosionem, sed potest antevertere occidendo, ut præter cit. notat Clar. §. Homicidium n. 33. Navar. l. 5. conf. 31. b. tit. & Man. c. 15. n. 2. fin. Farin. prax. crim. q. 125. n. 74. Gail. l. 2. obs. 110. n. 13. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 3. n. 1. Carpov. præf. crim. p. 1. q. 29. Haun. tom. 1. de J. & J. tr. 2. n. 635. Engl hic n. 16. & patet ex l. sed § si 5. pr. ff. ad Leg. Aquil. l. siquis 5. ff. ad Leg. Corn. de Sicar. & Const. crim. Carol. V. art. 140.*
2. Ut defensio offensionem avertenda sit proportionata e, ut fama 35. de Sent. Excomm. fin. ibi. *Dum tamen non amplius eorum violentia se extendat, quam defensio exigat. Concordat l. sed § si 5. pr. ff. ad Leg. Aquil. & l. scientiam 45. §. qui cum aliter 4. ff. eod. Hinc quando vis illata averti, & vinci potest pugno, aut baculo, vel aggressorem exarmando, fugando, humi prosternendo &c. mors inferri nequit. Sylv. V. Homicidium 3. q. 4. dist. 1. Suar. sect. 1. cit. n. 8. Zoel. hic n. 27. Pirhing n. 92. §. 2. requiritur, König n. 22. Wiestner n. 29. Reiffenituel n. 133. Magnif. P. Schmier c. 6. cit. n. 302.*
3. Ut conflictus fiat paribus armis; quod tamen, ut rectè explicat Navar. Man. c. 15. n. 3. & ex eo Engl hic n. 17. tunc solum procedit, quando inter invalorem, & invalum est paritas in fortitudine, & conditione status. Hinc damnandus non est, qui contra validum latronem cum fuste venientem sclopetum explodit, vel Nobilis, qui contra plebejum non pugno, sed

sed gladio se defendit, dummodo à majori violentia, quàm ad sui defensionem necessaria sit, abstineat. Navar. n. 3. cit. Berlich. p. 4. concl. 13. n. 54. Engl. n. 17. cit. König n. 22. Imò cum, ut n. seq. dicam, defensio fieri in continenti debeat, plerumque neque locus, neque tempus est inquirendi, vel sollicitandi paritatem armorum. Magnif. P. Schmier l. cit. n. 304. Interim tamen, si conflictus paribus armis factus sit, major erit præsumptio pro eo, qui alterum sui defendendi causâ occidit, quòd moderamen rectè observaverit. König l. cit. fin.

33. 4. Ut defensio fiat in continenti, h. e. in ipsa invasione, & concertatione l. quod est 3. §. eum igitur 9. ff. de vi, §. vi arm. & c. si verò 3. ibi, Si in continenti vim vi repellat, de Sent. Excomm. nam si ex intervallo hoc fiat, & ubi jam aggressor nullam amplius aut vult, aut potest inferre vim, non tam defensio, quàm vindicta foret occidere. Gloss. in c. 18. V. moderamine b. tit. Abb. ibid. n. 9. Clar. §. Homicidium n. 34. Azor p. 2. l. 2. c. 1. q. 2. Boer. decis. 168. n. 6. §. seq. Farin. prax. crim. q. 125. n. 338. Gaül. l. 1. de Pac. publ. c. 16. n. 17. Pirhing bic n. 92. König n. 22. Wiestner n. 30. Reiffenstuel n. 134. Magnif. P. Schmier c. 6. cit. n. 303. Hinc si digladiantes aliquamdiu separati fuerint, & postea invalus invasorem, & hostem suum invadat, occidatque, frustra necessariam defensionem præterit Damhoud, prax. crim. c. 67. n. 11. Idem est, si invalus, & læsus se domum conferat, indè que arrepto gladio, ad aggressorem revertatur, & eum interficiat. Tusch. concl. pract. 129. n. 15. tom. 2. & ex eo König n. 22. cit. Secus foret, si postquam invalus aggredi jam cessavit, & aufugit, sit periculum novæ invasionis; quia in tali casu præventio nec vindicta, nec injusta aggressio, sed pura defensio foret. Navar. Man. c. 15. n. 2. Pirhing bic n. 92. Reiffenstuel ibid. n. 135.

34. Porro an requisita hæc, & consistens in ijs moderamen sit observatum, prudentiæ, & arbitrio Judicis pro foro externo est relinquendum. Suar. sect. 2. cit. n. 7. Farin. q. 125. n. 395. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 3. n. 1. Pirhing n. 92. fin. Reiffenstuel n. 136. Dixi in foro externo; nam in foro conscientie unusquisque sequi potest iudicium conscientie suæ, vel alterius viri prudentis, & docti, penfatis circumstantijs. Suar. l. cit.

35. Dub. 3. an qui ob sui, suorùmque, aut etiam extranei defensionem injustum invasorem occidit, servato dicto moderamine, incurrat Irregularitatem? Affirmant aliqui, quibus consentit Matthæucc. Offic. Eccl. c. 35. n. 39. ubi ait, sic occidentes Irregulares fieri, sed Irregularitate

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. l.

facile dispensabili. Fundantur 1. can. de bis 6. & can. si quis 8. dist. 50. quibus textibus reus Homicidij, ob defensionem commissi, à susceptione, & usu Ordinum repellitur. 2. Ex Concil. Trig. sess. 14. c. 7. de reform. ubi loci Ordinario facultas committitur dispensandi cum illo, qui ut morte se liberaret, vim vi repellendo occidit.

Sed tenenda est negativa Sententia, 36 quam etiam defendunt S. Thom. 2. 2. q. 64. art. 7. Corp. Abb. in Clem. si furiosus b. tit. n. 10. Covar. ibid. p. 3. §. un. n. 1. §. 5. Clar. §. Homicidium n. 27. §. 28. Navar. Man. c. 27. n. 207. §. 212. Suar. D. 46. de Censur. sect. 1. n. 4. §. 7. Avila p. 7. D. 5. sect. 3. dub. 5. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 9. n. 1. §. 2. Molin. tr. 2. de I. §. I. D. 109. concl. 3. Palao tr. 29. D. 6. p. 15. §. 8. n. 1. Barbof. in Clem. cit. n. 11. Gonzal. in c. 11. h. tit. n. 9. & in c. 18. eod. n. 5. Zoef. bic n. 28. Engl. n. 55. Pirhing n. 77. §. 81. Schambog. n. 50. König. n. 32. Reiffenstuel n. 146. §. 154. Magnif. P. Schmier tr. de potest. Ordin. c. 6. n. 297. §. seqq. Et quidem, quòd Irregularitatem non incurrat, qui injustum invasorem propriæ vitæ occidit, aut mutilat, patet ex Clem. cit. ubi expressè ita occidens ab Irregularitatis incurfu absolvitur.

Quòd verò eandem Irregularitatem 37 etiam non incurrat, qui occidit injustum invasorem patris, matris, vel alterius cognati, aut etiam extranei innocentis, ostendere videtur ratio; quia si per tale Homicidium incurreretur Irregularitas, illa incurreretur vel ex delicto, vel ex defectu lenitatis Christianæ: non autem incurrit eam ex delicto; quia non delinquit, cum licitè occidat, & aliquando etiam ex obligatione Legis naturalis, & Divinæ, vi cujus tenetur quis defendere proximum, neque etiam ex defectu lenitatis Christianæ; quia talis defectus esse, vel dici non potest, quando quis occidit hominem, ad quod Christiana pietate, vel etiam ex Iustitia obligatur, cum una virtus non contradicat alteri, nec repugnet cum altera. Conf. quia Irregularitas solum Jure Ecclesiastico est introducta, non autem est credibile, quòd Ecclesia voluerit aliquem inhabilem reddere ad Ordines suscipiendos, vel exercendos, propterea, quòd Legem naturalem servaverit, & noluerit incurrare mortem Spiritualem animæ; nam alioquin abstraherentur fideles ab observatione præcepti Divini metu Irregularitatis.

Neque obstat, quòd in Clem. cit. ab Irregularitate tantum excipiatur is, qui occidit alium ad defendendam vitam propriam; nam ibi non excluditur necessaria defensio proximi: neque in illa Clem. Pontifex condidit Jus novum, sed declaravit antiquum quoad casum particularem de-

A a 2

fen-

fensionis vitæ propriæ, qui est casus gravissimus, & non raro contingit; reliquos verò, qui rariùs accidunt, reliquit opinionis DD Avila *dub. 5. cit.*, Pirh. *n. 81. Minùs obstat*, quòd etiam Judex Irregularis fit, quamvis licet, & sine culpa, imò ex obligatione Justitiæ ad mortem malefactorum condemnet; nam Homicidium hoc in causa voluntarium est Judici, utpote qui officium Judicis suscepit spontè, vel saltem non ita coactè, ut non possit sine peccato illud recusare, Avil. Pirh. *l. cit.*

39 Aliud est, si in defensione propria, aut proximi innocentis moderamen inculpatae tutelæ non observetur, & injustus aggressor occidatur, à quo quis defendere se potuisset illum mutilando, aut debilitando tantum; nam tali casu Irregularitatem incurrit occidens, cum occisio talis non necessaria, adeoque illicita, & injusta sit, Sylv. *V. Homicidium 3. q. 4. pr.* Henric. *l. 14. c. 10. n. 2.* Suar. *D. 46. cit. sect. 1. num. 8.* Avil. *p. 7. D. 5. sect. 3. dub. 2. concl. 3.* Hortad. *D. 2. de Irregul. difficult. 10. n. 35.* Palao *p. 15 §. 8. cit. n. 3.* & colligitur ex Trid. *sess. 14. c. 7. de reform.*

40 Et propterea tale Homicidium etiam in foro Sæculari punibile est, non quidem poenâ ordinariâ, ut nonnulli cum Bald. in *l. 11. C. de emendat. Servor.* volunt, sed extraordinariâ, & mitiore carceris, relegationis, multæ pecuniariæ &c. pro qualitate delicti; ut habetur *Const. crim. Carol. V. art. 142. §. fin.* eò quòd aggressor sibi imputare debeat damnum, ex offensione alterius secutum, & ignoscendum aliquo modo sit in vaso, & provocato, si non potuit in continente justam iram temperare *avg. l. si adulterium 38. §. Imperator 8. ff. ad Leg. Jul. de adulter.*

41 Et hoc verum est, licet excessus lata culpa commissus sit *l. in lege 7. ff. ad Leg. Cornel. de Sicar. Traquell. tr. de Poen. temper. caus. 1. n. 8.* Imò etiam si probatur, aut constaret, excessum dolo malo, & cupidine vindictæ esse factum. Clar. *S. Homicidium n. 34.* Berlich. *p. 4. concl. 18. n. 1. §. 14.* König *hic n. 31.* etque Sententia hæc teste Clar. *l. cit.* communis, & receptissima.

42 Textus *n. 35.* in contrarium allegati, ut notat Gloss. *fin. in can. de his*, & in *can. si quis V. defensione*, Suar. *sect. 1. cit. n. 3.* Barbof. *de Offic. Episc. Alleg. 39. n. 54.* Pirhing *hic n. 77.* intelligendi sunt de casu, quo occisor moderamen inculpatae tutelæ excessit: quod etiam colligitur ex eo, quia non est credibile, quòd Synod. Trid. PP. voluerint corrigere *Clem. si furiosus cit.* & Irregularitatem inducere, à qua *Clem.* ista absolvit.

43 Dub. 4. quibus casibus Irregularitas non incuratur ex occasione injusti aggressoris, facta in defensionem vitæ propriæ,

aut proximi? *n.* in nullo casu incurritur, quando defensio est necessaria, & moderamen inculpatae tutelæ ab occidente observatur. Estque perinde, sive occisus sit aggressor formaliter injustus, sive materialiter, sive actu vim intentet, sive eam moliat in actu proximo. Patet ex dictis.

Ex quo sequitur 1. Irregularem non esse, qui prævenit aggredi se volentem, & priùs occidit; quia, ut *n. 30.* dictum est, non tenetur expectare, donec ab ipso præveniatur, modò aliud medium evadendi mortem non superfit; quia plus tenetur quis providere vitæ suæ, quàm alienæ, ut ait S. Thom. *2. 2. q. 64. art. 7. Corp. Pirhing hic n. 78. Extens. 1. Engl. ibid. n. 16.*

2. Irregularis non est, qui alium occidit, à quo ipse, vel proximus ejus innocens aliàs fuisset mutilandus, v. g. manu, pede &c. si aliàs integritas membrorum propugnari nequeat; quia sicut mutilatio alteri injustè facta æquiparatur Homicidio quoad Irregularitatem contrahendam, ita defensio à mutilatione æquiparatur defensioni à morte quoad excusandam Irregularitatem, præsertim cum contingere possit, ut ex abscissione membri, vel vulnere lethali mors consequatur. Suar. *D. 46. de Censur. sect. 2. n. 6.* Pirh. *n. 78. cit. Extens. 2.*

3. Irregularis non est, qui ob sui necessariam defensionem occidit innocentem in vasorem, ut furiosum, vel amentem, si aliter se contra istum tueri nequeat; quia tunc cædes innocentis tantum per accidens contingit, utpote non intenta per se, sed secuta ex opere licito, & necessario, quod est defendere vitam propriam. Barbof. in *Clem. m. b. tit. n. 17.* Pirhing *l. cit. Extens. 3.* Contra Ministros Justitiæ tamen maleficus se defendere eos mutilando, vel occidendo nequit; quia cum illi exequantur justum imperium Judicis, non sunt aggressores injusti: & hinc contra eos se defendendi jus nullum reo competit.

4. Irregularis non est, qui cum seipsum non possit defendere, evocat alium, ut ipsum defendat ab injusto aggressore, & hunc occidat; quia quod licet alicui facere per seipsum sine Irregularitate, potest etiam per alium, cum id censeatur per seipsum facere. Navar. *Man. c. 27. n. 212.* Zoë. *hic n. 35.* Pirhing *Extens. 4.*

5. Irregularis non est, qui in vasorem suum ad se defendendum occidit, licet cum interno odio, vel appetitu vindictæ; quia actus internus sine actu externo non sufficit ad Irregularitatem inducendam, si revera quis occidat ad defendendam vitam suam. Barbof. in *Clem. cit. n. 16.* Pirh. *Extens. 5.*

6. Irregularis non est, qui ob sui defensionem occidit aggressorem, quem tamen

men ad se invadendum contumeliosis verbis, inflictâ alapâ, stupro illato ipsius uxori, aut filia, vel aliâ injuriâ irritavit, si non prævídít, quòd illata injuria necis sibi intentandæ periculum allatura sit. Secus, si prævídít, & non prævídít; tunc enim Irregularis fit ita occidens, vel mutilans, ut cum alijs monet Navar. Man. c. 27. n. 238. Gutier. can. qq. l. 2. c. 6. n. 43. Molin. tr. 3. de J. & J. D. 72. n. 5. Palao tr. 29. D. 6. p. 15. §. 8. n. 2. fin. Gonzal. in c. 11. b. tit. n. 9. Zoel. hic n. 29. & 30. Wiest. n. 34. Reiffenst. n. 152. Magnif. P. Schmier de potest. Ordin. c. 6. n. 308. & 309. Ratio est, quia tale Homicidium injustum est in causa: conf. ita læcessens alterum reus est Homicidij saltem casualis, sed hujus reus in casu, quo debitam diligentiam non adhibuit in prævídendo, Irregularitatem incurrit, ut infra à n. 210. declarabitur. ergo &c.

50 Dub. 5. an Irregularitatem incurrat is, qui pro sui defensione occidit in vasorem injustum, à quo illatam vim declinare potuisset fugiendo? Conveniunt DD. non fieri Irregularem, quando fugiendo se exponeret periculo, quia dubitabat, ne forte cadat, aut aggressor, ex fuga ipsius audacior factus ipsum insequatur, & occidat, vel mutilet; tunc enim non tenetur quis tali periculo se exponere, ideòque, essi non fugiat, sed occidat aggressorem, non incurrit Irregularitatem ullam, essi Clericus fit; neque enim qualitas loci, & temporis patitur plenius deliberandi consilium. Sylv. V. Homicidium 3. q. 4. dict. 2. Palao tr. 29. D. 6. p. 15. §. 8. n. 4. fin. Barbof. in c. 10. b. tit. n. 3. Pirhing hic n. 79. fin.

41 Difficultas est, an, qui morale periculum nullum videt fore in fuga, Irregularis fiat, si omisâ fugâ, in vasorem injustum occidat? Affirmant Gloss. in Clem. un. V. non valens. b. tit. Abb. in c. olim 1. de re sit. spoliat. n. 28. Sylv. V. Excommunicatio 6. q. 9. Navar. Man. c. 27. n. 211. Majol. l. 5. de Irregul. c. 48. n. 6. Henriq. l. 14. c. 10. n. 3. Avil. p. 7. D. 5. sect. 3. dub. 2. §. ex dictis, Barbof. in Clem. cit. n. 23. Pirhing hic n. 79. & desumunt istud ex textu Clem. cit. ubi ab Irregularitate pronuntiat immunis ille, qui aggressorem aliter non potuit declinare. potuisset autem in casu præsentè occidens, ergo &c.

52 Sed melius adhibetur distinctio, quâ utuntur Covar. in Clem. cit. p. 3. §. un. n. 1. & 4. Suar. D. 46. de Censur. sect. 1. n. 5. & 6. Conink D. 18. dub. 6. n. 90. Berlich. p. 4. concl. 13. n. 31. & seqq. Bonacini. de Censur. D. 7. q. 4. l. 6. n. 4. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 3. n. 2. Palao tr. 29. D. 6. p. 15. §. 8. n. 5. Barbof. in c. 2. b. tit. n. 5. Gonzal. in c. 11. eod. n. 9. Haun. tom. 1. de J. & J. tr. 2. n. 637. & 638. Zoel. hic n. 31. Engl. n. 15. Pirhing n. 80. Schambog. n. 51. König n. 22.

Wiestner n. 36. Reiffenstuel n. 149. §. 150.

Vel enim fugere in vasorem potest sine infamia, & dedecore gravi, ut homines plebeij, Clerici, & Religiosi, vel non potest, ut milites, & viri nobiles sæculares. Si primum, occidens eo casu incurrit Irregularitatem; quia respectu ipsius ad vitæ defensionem non est necessaria occisio. Si secundum, eam non incurrit; quia hujusmodi hominibus æqualis, imò major est jactura famæ, quàm vitæ igitur si ob defensionem vitæ occidens ab Irregularitate excusatur, etiam talis excusabitur, qui occidit aggressorem vitæ, & violentiam illius non potest evitare, nisi cum suo magno dedecore.

Neque obstat Clem. cit. nam esto, 54 ibi non excipiatur occidens in vasorem, qui non potest absque ignominia mortem vitare, excipitur tamen, ut bene advertit Palao l. cit. in communi Regula, qui solum Homicidio illicito, & injusto hanc Irregularitatem imponit. Deinde ita occidens revera adhuc occidit in defensionem vitæ, & licet ipsi simul cum occisione etiam proponatur aliud medium evitandi periculum vitæ, nempe fuga, non tamen credibile est, quòd Ecclesia obligare illum voluerit ad eligendum medium sibi graviter ignominiosum, cum adsit aliud, quo defendere se possit absque ignominia.

Dub. 6. an liceat occidere injustum in vasorem famæ, & honoris? Affirmant Azor p. 3. l. 2. c. 1. q. 16. Sor. l. 5. de Just. q. 1. art. 9. Tann. tom. 3. D. 4. q. 8. n. 73. Dian. tom. 8. tr. 5. ref. 9. n. 5. & alij nonnulli: quod etiam videtur deduci ex dictis n. 53. ubi ab Irregularitate immunem pronuntiavimus eum, qui injustum in vasorem vitæ occidit, quamvis fugâ evitare posset periculum, si hæc eidem graviter ignominiosa sit, Atqui iste revera occidit in defensionem honoris; nam vitam fugâ salvare possit, ergo &c. Conf. fama, & vita pari passu ambulant l. isti 8. §. quodsi 3. ff. quod met. caus. l. justa 9. ff. de manumiss. vindict. & crudelis in se est, qui famam suam negligit can. non sunt 56. caus. 11. q. 3. & can. nolo 10. caus. 12. q. 1. atqui secundum hæc tenus dicta injustus aggressor vitæ impunè occidi potest, ergo & famæ.

56 Contrà negativam defendunt, & propterea sic occidentem Irregularem pronuntiant Sylv. V. Homicidium 3. q. 4. dict. 1. Navar. l. 5. conf. 6. n. 4. b. tit. Reginald. prax. tom. 2. l. 21. c. 5. n. 63. Less. tr. 2. de J. & J. c. 9. n. 79. §. 82. Fill. tr. 29. c. 3. n. 51. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 3. n. 3. Barbof. in c. 10. b. tit. n. 3. fin. Carden. cris. Theol. dissert. 21. c. 2. per totum. Pirhing hic n. 79. Schambog. n. 51. König n. 23. idque colligi videtur ex Clem.

un h. tit. ubi ab Irregularitate pronuntiatur immunis, qui mortem aliter vitare non valens, suum occidit, vel mutilat inuasorem, ergo à sensu contrario, si non agatur de vita, sed tantum de fama, & honore, is, qui propterea occidit, vel mutilat, Irregularis efficitur.

57 Quidquid sit, esto, quòd Sententia affirmans probabilitate aliqua speculativa non careat, ea locum habere non potest, nisi quando inuasio præsens est, & quasi in puncto illius facta, aut faciendæ; nam quando facta jam est, occisio propterea facta non defensionis, sed vindictæ potius rationem obtineret. Imò etiam tunc, quando occisio fit ad calumniam injustam, vel effectum illius impediendum, in praxi rarissimè locus huic sententiæ est; nam 1. sæpe contingit, quòd calumniator calumniam in vulgus jam sparserit: quo casu nihil proderit calumniatoris occisio, utpote quâ non impeditur effectus calumniæ. 2. Ignominiam tolerare non est vera ignominia, sed apud DEUM, & homines prudentes verus honor, & gloria, quæ ex virtute, & animi constantia nascitur: imò plerumque ignominia illata, aut inferenda per occisionem non cavetur, aut tollitur, sed augetur, ut adeò occisio non sit medium aptum ad propulsandam calumniam. 3. Ad defensionem honoris, famæ, & estimationis multa alia prodita sunt legitima media, veluti actio injuriarum tam Civilis, quam Criminalis, actio ad Palinodiam, & retorsio verbalis, ut adeò injuriantem ob defensionem honoris occidere vix unquam cogat necessitas. Quæ omnia confirmantur ex Decreto Alexandri VIII. Prop. 17. & Innocentij XI. Prop. 30. ubi inter prohibitas refertur sententia, quæ docet, quòd liceat viro honorato occidere eum, qui nititur gravem calumniam sibi inferre, aut qui minatur libellis famosis, vel revelatione injusta veri, falsive criminis honorem graviter diminuere.

58 Ad Argumentum contrarium n. 55. allatum dico, in casu illo adhuc defendi vitam, sed ex duobus medijs eam defendendi eligi unum minus ignominiosum inuasore, nempe occisionem inuasoris, ex præsumptione, quòd Ecclesia usum illius sub pœna Irregularitatis eo casu non prohibeat. Ad Conf. etsi fama, & honor respectivè æquiparentur vitæ, in eo tamen maxima disparitas est, quòd honor, ut n. præc. ostensum est, plerumque alia ratione, si non conservari, saltè recuperari potest: adeò; cum habeatur aliud remedium Jure constitutum, non licebit per viam facti procedere. Contrà autem vita hominis, nisi in continenti defendatur, semel amissa nulla arte revocari potest. Nec dici potest famam suam negligere, ac insuper habere is, qui injurias legitimo

Magistratûs auxilio, non per cædes vindicat.

Dub. 7. an liceat occidere aggressorem injustum pro defensione rerum temporalium? Satis convenit inter DD. licitam esse occisionem, si defensio sit mixta, i. e. si consideratis circumstantiis loci, temporis, & personarum, periculum sit, ne raptor non tantum in bona, sed etiam personam aliquid moliat, prout patet ex c. interfecisti 2. h. tit. Et hinc Jure Civili licet occidere furem nocturnum, si absque periculo capi, aut expelli nequeat; quia cum nox reddat homines temerarios, non potest facillè dignosci, an ad furandum, an ad occidendum venerit, aut quale facinus tentaturus sit; diurnum autem furem tunc occidere licet, si se armis defendat c. si perfodiens 3. h. tit. l. itaque 4. ff. ad Leg. Aquil. & l. furem 9. ff. ad Leg. Corn. de Sicar.

Tota autem difficultas est, an idem dicendum, si nullum personæ periculum imminet, an si v. g. fur cum meo equo, aut sarcina jam aufugiat, quem adhuc relo, aut sclopo insequi possum, hoc mihi liceat? Negant hoc casu licitum esse occidere Gloss. fin. in c. 2. h. tit. Abb. ibid. n. 2. Sylv. V. Homicidium 2. q. 16. n. 11. Navar. Man. c. 27. n. 211. & seqq. Gutier. qq. can. l. 2. c. 6. n. 61. Mohr. iv. 3. de l. & l. D. 72. n. 3. Avil. p. 7. D. 5. sect. 3. dub. 4. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 9. n. 3. Fagnan. in c. interfecisti 2. n. 4. & seqq. & in c. suscepimus 10. h. tit. n. 7. & seqq.

Moventur 1. textu Clem. un. h. tit. 61. ubi ab Irregularitate solum abstinuit, qui inuasorem occidit ad defensionem vitæ. 2. c. interfecisti cit. ubi illud homicidium tantum fieri impune dicitur, quod aliquis committit se, & sua liberando: adeoque non tantum res, sed & personam defendendo. 3. c. suscepimus cit. ubi Irregularis pronuntiatur, qui furem occidit, & ratio datur, quòd expediebat potius pectus tunicam relinquere pallium, & rerum sustinere jacturam, quam interficere pro earum conservatione. 4. c. significasti 18. eod. ubi Clericus, pro defensione rerum Ecclesiæ percussus, Irregularis judicatur, si vulnus, ab eo inflatum, lethale fuerit. 5. Ratione; quia notabilis defectus lenitatis est, pro bonis inferioris ordinis vitam alteri tollere, sunt autem bona fortunæ inferiora vitæ, ergo &c.

Sed distinguendum est inter casum, quo levis solum momenti invaduntur bona, & inter eum, quo invaduntur bona magni momenti: item an ista posteriora, si subtrahita fuerint, viâ Juris facillè recuperari valeant, an verò non. Si levis solum momenti bona sint, aut magni quidem, sed viâ Juris facillè recuperabilia, illicita

licita est occisio, & propterea Irregularitas ab occidente certò incurritur. Covar. in Clem. si furiosus p. 3. S. un. n. 6. §. decimo. Farin. prax. crim. q. 125. n. 238. Zoel. hic n. 34. Pirhing n. 91. Wiestner n. 38. Reiffenstuel n. 139. & reipsa consentiunt DD. n. 65. allegandi. Et hinc merito Innocentius XI. damnavit Propositionem sequentem: Regulariter occidere possum furem pro conservatione unius aurei.

64 Excipit Carden. Crif. Theol. Dissert. 21. c. 4. n. 82. §. 90. duos casus. 1. Quando fur intentat rapere aureum, aut rem talis valoris de manibus viri nobilis, & is raptus sit viro nobili ignominiosus; tunc enim iste potest rem talem defendere opponendo gladium, & si quidem fur desistat, non licebit illum percutere: si verò etiam ipse educat gladium contra dominum illius rei; jam fur non solum est invasor rei, & honoris, sed etiam vitæ; cons. contra eum se invasus defendere poterit defensione occisiva cum moderamine inculpatae tutelæ. 2. Quando res ablata, licet in se nec aureum valeat, ratione necessitatis tamen æquivaleret multis aureis, ut si fur intenter auferre artificii instrumentum artis, quo ablato, cum aliud simile invenire non possit, necesse est illum cessare ab opere, atque adeò cessare sustentationem suam, & suorum; in hoc enim casu attenditur non ad valorem, quem habet instrumentum in se sed ad detrimentum, quod ex ablatione resultat artificii, & fortasse multis aureis æstimabitur.

65 Quod si verò bona, quæ fur auferre tentat, sint magni momenti, & aliter non recuperabilia, cædes pro eorum defensione est licita. Sylv. V. bellum §. 2. q. 2. Clar. §. Homicidium n. 25. Covar. n. 6. V. decimo cit. Suar. de Censur. D. 46. sect. 2. à n. 4. Farin. q. 125. n. 168. §. seqq. Less. l. 2. de Just. c. 9. dub. 11. n. 73. Coninck D. 18. dub. 9. n. 80. §. 88. Fill. tr. 20. c. 5. q. 6. n. 146. Bonacin. de Irreg. D. 7. q. 4. p. 6. n. 10. Gaill. l. 1. de Pac. Publ. c. 16. n. 10. 15. §. 16. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 3. n. 4. Palao tr. 29. D. 6. p. 15. §. 8. n. 7. Barbof. in c. 2. b. tit. n. 4. & in Clem. un. n. 20. Gonzal. in c. 3. n. 11. Wagne. eck in c. 18. not. 5. Zoel. n. 34. hic, Pirhing n. 86. König n. 24. Wiestner n. 39. Reiffenstuel n. 138. Magnif. P. Schmier de Potest. O. din. c. 6. n. 312. & sumitur ex l. recte 1. C. unde vi, l. quod est 3. §. cum igitur 9. ff. de vi, & vi armat. l. furem 9. ff. ad Leg. Corn. de Sicar. & Cons. crim. Carol. V. art. 150. circa pr. ubi inter Homicidia inculpata numerat, si quis pro defensione vitæ, vel bonorum alterius hominem occidit.

66 Ratio est 1. quia res, vel bona alter hominis sanguis, & vita esse dicuntur propter summam eorum necessitatem ad

vitam conservandam: & hinc metus amissionis omnium, vel majoris partis bonorum æquiparatur metui mortis à Gloss. in l. advocatis 14. C. de Advocat. divers. Judic. & Tiraquell. de Nobilit. c. 31. a n. 364. 2. Licitum est bellum tam offensivum, quam defensivum, quamvis saepe in eo aliquot millia hominum intereant, ergo etiam licitum erit occidere injustum aggressorem bonorum. 3. Si ejusmodi rerum, ac fortunarum defensio non esset licita, homines improbi ad illas diripiendas faciliè, & liberè moverentur.

Ex quo sequitur, eum, qui occidit 67 in defensionem bonorum magni momenti, & non faciliè recuperabilium, etiam non incurrere Irregularitatem, prout DD. cit. notant, & sumitur arg. can. quia te 38. dist. 50. ubi Stephanus V. ab Impedimento Canonico immunem pronuntiat eum, qui occidit ob defensionem libertatis. igitur Irregularitatis impedimentum non evitatur sola defensione vitæ. Ratio est, quia Irregularitas incurritur vel ex delicto, vel ex defectu lenitatis. in casu præfenti ex neutra causa incurritur: non ex delicto; quia, ut ex n. præc. patet, culpâ vacat hoc casu occisio: non ex defectu; quia ex hoc Irregularitas incurritur solum, quando cædes committitur autoritate publica, scilicet vel in bello justo, vel prolatione, & executione sententiæ condemnatoriæ ad mortem, vel mutilationem.

Neque obstant Argumenta n. 62. in 68 contrarium allata. Ad 1. patet ex duobus n. præc. Irregularitatem evitari non ob solam defensionem vitæ. Ad 2. verba illa, te, tuaque liberando, ut cum alijs notat Gonzal. in c. 2. b. tit. n. 4. debent accipi disjunctivè, ut sensus sit, Te, vel tua &c. Ad 3. in casu c. suscepimus cit. Monachus occidens non observavit moderamen inculpatae tutelæ; quia occidit, recuperatis jam rebus ablatis, & has aliò transferendo absque vitæ suæ, & ipsarum periculo potuisset servare, antequam latrones solverentur, Suar. sect. 2. cit. n. 10. Ad 4. Presbyter, de quo significasti cit. etiam ipse excessit moderamen; quia sola vociferatione potuisset impedire furtum, accurrentibus Parochianis pro subsidio, sicut defacto accurrerunt, quando ille clamavit, Ad 5. vitam proximi tunc solum bonis nostris præferre debemus, quando proximus est positus in extrema, vel gravi necessitate, & ita, ut necessitate illa se liberare non possit: quod non fit in casu præfenti.

Quæritur 2. an licitè, & justè in 69 malefactores, & per publicos ministros executioni detur sententia, quibus illi condemnantur ad mortem, aut membrorum truncationem? Videtur tenenda negativa; quia solus DEUS vitæ, ac membrorum Dominus est juxta illud Sap. 16. v. 13.

Tu es enim, Domine, qui vitæ, & mortis habes potestatem: & Deut. 32. v. 39. Videte, quod ego sim solus, & non sit alius DEUS præter me; ego occidam, & ego vivere faciam. Sed textus isti non tollunt Magistratui publico potestatem maleficos per sententiam ad mortem condemnandi, & executionem istius præcipiendi; quia quando hoc facit Magistratus, exigente enormitate criminis, id facit, non propria, sed DEI voluntate, quatenus hic ipsi potestatem istam concessit, juxta illud Rom. 13. v. 4. Non sine causa gladium portat; DEI enim minister est, vindex in iram ei, qui malum agit.

70 Hinc dicendum, licite, & iuste malefactorem, prius legitime convictum, per sententiam ad mortem, & mutilationem corporis condemnari, ejusque executionem præcipi Ministris Justitiæ posse. Est Catholica veritas, & patet 1. Exod. 22. v. 18. ubi præcepit DEUS, Maleficos non patieris vivere. 2. can. quali 44. caus. 23. q. 5. ubi Pelagius Papa dicit non posse quidquam majus esse, unde DEO sacrificium possit offerri, quam si Sacerdotes Justitiæ ordinent: ut hi, qui in suam, & aliorum perniciem debacchantur, competenti debeant vigore compesci. Similia habentur can. proæst 4. q. cit. can. questum 45. & can. siquos 47. caus. cit. q. 4. c. postulasti 21. h. tit. 3. Ex ratione; quia omnem potestatem legitimo Magistratui dedit DEUS, quam ei datam esse Reip. salus exposcit. atqui hæc exposcit animadverti in facinorosos, & malefactores, ne isti, tanquam putrida, & noxia membra, reliquum corpus inficiant. ergo &c. Servari tamen in poena, de his iuramenta, debet ordo Juris; nam si hoc non servato, Domini tyrannidem in subditos exercent, sine dubio graviter peccant, & propterea Jurisdictionibus suis per superiorem privandi sunt. Mynsing. cent. 5. obs. 8. n. 2. & 3. Engl. hic n. 2.

71 Dub. 1. an aliquando liceat seipsum occidere, vel mutilare? R. negativè; quia vitæ, & membrorum suorum nemo dominus est l. liber homo 13. ff. ad Leg. Aquil. Quare qui seipsum occidit, vel mutilat, ordinariè non tantum gravissimè peccat contra Charitatem sui, sed etiam injuriam infert DEO, tanquam usurpans potestatem DEO, vel subordinato ejus Magistratui competentem: & propterea suicida rectè punitur Jure utroque: Canonico quidem privatur sepulturâ Ecclesiasticâ, dummodo constet, quod sanæ mentis, & deliberatè seipsum occiderit, adeoque in statu peccati mortalis decefferit, ut dictum est Libr. 3. Tit. 28. n. 49. 64. & duob. seqq. De Jure Civili bona occidentis seipsum applicantur fisco, si tamen duo concurrant. 1. Quod id fecerit metu poenæ promeritæ, non ex impatientia carceris, tristitia, & alia causa. Farin. prax.

crim. q. 128. n. 74. 2. Quod jam prius crimen commiserit, habens annexam poenam confiscationis bonorum, ut læsæ Majestatis, Hæresis &c. sicut habetur l. fin. §. idem rescripti 2. ff. de bonis eorum &c. & clarius Const. crim. Carol. V. art. 135. Farin. l. cit. n. 77.

Quodsi quis tantum se vulneravit, 72 præsertim animo occidendi, videtur quidem alicubi præter infamiam etiam poenam capitis statui, si scilicet ex malitia, non ex impatientia doloris, luctu, aut aliâ causâ id fecerit l. siquis 38. §. fin. ff. de Pœnis, & l. omne delictum 6. §. qui se vulneravit 7. ff. de re militar. Ex generali tamen consuetudine, secundum quam conatus non punitur eadem poenâ, effectu non secuto, Jure imponere ei potest arbitrariam, sicut vulneranti alterum. Clar. §. fin. q. 68. n. 38. v. seipsum occidere volens, Menoch. de arbitr. cas. 284. n. 23. & seqq. Gomez. tom. 3. var. c. 3. n. 14. §. sed advertendum est, Farin. q. 128. cit. n. 77. Engl. hic n. 35.

Dixi autem, ordinariè non esse licitum seipsum mutilare, aut mortis suæ causam præbere; nam licet seipsum mutilare, vel mutilationem procurare, si ita necessarium sit ad conservandam vitam totius individui, ut si partem aliquam comprehenderit gangrena; quia licet homo non sit dominus suorum membrorum, est tamen custos, & conservator. atqui rectè custodit, qui ad conservationem totius partem amputat, cum utique sit melius partem, quam totum perire, Engl. n. 10. 2. Licet carnem suam moderatè affligere, ut hæc subijciatur Spiritui, modo id non fiat cum notabili vitæ, vel membrorum periculo; nam hoc peccaminosum potius, quam meritorium foret. Engl. n. 11. 3. Excusat specialis DEI instinctus, & iustus, qualem censentur habuisse SS. quædam Virgines, quæ timore violandæ Castitatis in persecutionibus se in flumen precipitarunt; Samson, qui Jud. 6. concussis columbis domus, se unâ cum Philistæis oppressit &c. Engl. n. 12. 4. Licetum est, quando causa iusta subest, aliquid facere, vel omittere, unde certò scitur secuturus interitus indirectè: & sic miles potest, & tenetur non deferere stationem in communi periculo, etsi certus sit se occidendum; sic potest reus non fugere ex carcere, etsi certò sciat se morte plectendum &c. Less. l. 2. de Just. c. 9. n. 27. & seqq. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 1. n. 3. & 4. Engl. n. 13. 5. Non prohibetur aliquis etiam positivè cooperari ad sui cædem, quando ista ex Judicis sententia ob commissum delictum est infligenda: & sic condemnatus ad furcam potest sibi ipse aptare laqueum, condemnatus ad mortem per famem potest abstinere à cibo clanculum sibi submisso, condemnatus ad mortem per venenum potest,

test, imò ut Arragon. & Victoria volunt, tenetur illud bibere. Less. l. cit. n. 29.

74 Dub. 2. an Bannitum, cujus occidendi potestas cuilibet à Magistratu publicè concessa est, etiam in conscientia occidere liceat? R. affirmativè; cum enim Magistratus habeat potestatem occidendi malefactorem, eandem alijs demandare rectè potest, quando propter fugam Rei non est occasio per Judices ordinarios eam exequendi. Lex autem Superioris, & mandatum justum in foro externo, etiam in foro interno justum censetur. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 2. n. 2. Engl. hic n. 4. König. ibid. n. 18. Reiffenstuel n. 67. resp. 2. Ut verò Magistratus facultatem occidendi Bannitum cuivis dare, & hic uti illa bonâ conscientia possit, opus est, ut tam ex parte dantis, quam ex parte utentis plures conditiones concurrant.

75 Ex parte dantis requiritur 1. ut is, in cujus vitam potestas cuivis conceditur, sit proscriptus, seu bannitus propter capitale crimen, & ut de hoc sufficienter constet, 2. Ut ordinario procedendi modo in Bannitum præsentem executio fieri nequeat; secus enim obtinet Regula Juris in contrarium, quòd non sit singulis concedendum, quòd per Magistratum publicè possit fieri, ne occasio sit majoris tumultus faciendi, prout dicitur l. non est 176. ff. de R. J. 3. Ut periculum aliquod grave ex ita Banniti militia imminet Reip. ut si sit proditor, perduellis, prædo, insidiator vitæ Principis, veneficus &c. König n. 19. Reiffenstuel l. cit.

76 Ex parte utentis requiritur 1. ut talis occisio fiat ex Zelo Justitiæ, & non ex privata vindicta, aut cupiditate lucri. 2. Ne fiat pendente Appellatione, vel eo tempore, quo reus per Appellationem, à tali sententia Banni interpositam, coram Superiore causam suam prosequitur. 3. Ne extra territorium proscriptoris arg. l. fin. ff. de Jurisd. omn. Jud. & c. fin. de Const. in 6. nisi etiam in alijs territorijs denuntiatus in talem delinquentem sit Bannus. 4. Ut proscriptus non sit parens, filius, frater, vel conjux, cui Jure naturæ debentur alimenta, quem conf. occidere natura abhorret; naturalia enim Jura per Civilia immutari non possunt §. sed naturalia 11. Inst. de J. N. G. & C. Clar. V. Homicidium n. 54. Farin. prax. crim. q. 103. n. 199. & seqq. Laym. p. 3. cit. c. 2. n. 2. Engl. hic n. 5. König n. 20. Reiffenstuel n. 68.

77 Porro, ut bene notat Molin. tr. 3. de J. & J. D. 7. n. 1. facultas hæc, ut quilibet Bannitum possit occidere, non est facile danda à Magistratu, tum ob alia incommoda, tum quòd tales Malefactores, regulariter sine Sacramentis, in peccatis lethalibus moriuntur, & sic corpore, & animâ simul pereunt: quod utique Christiana R. P. Schmalzgrueber L. V. T. I.

næ pietati repugnat. Ex quo sequitur 1. sententiam hanc pro foro conscientie rarò admodum practicabilem esse, & ferè in eo duntaxat casu, quo ex vita malefactoris proscripti quotidianum Reip. periculum immineret; tunc enim publica Reip. salus ab occisione talis hominis, sicut cujuscunque hostis excusaret. Engl. n. 6. Reiffenst. n. 70.

Dub. 3. an licitum sit patri occidere 78 re filiam, aut marito uxorem, aut adulterum in adulterio deprehensos? Affirmat Clar. §. Homicidium n. 48. cum alijs nonnullis, quia hoc permittitur per LL. Civiles l. patri 20. ff. ad Leg. jul. de adult. & l. marito 24. ff. eod. cum alijs concordantibus. Neque dici potest, quòd Leges istæ injustæ sint; nam 1. injulitiam hanc tot præclara ingenia Græcorum, & Romanorum tot sæculis à Solonis tempore non notarunt. 2. Eisdem Leges Justinianus Princeps Christianus inseruit suo Codici, totque alij Principes, & Jcti Christiani approbârunt. 3. Potest Lex Civilis, ut n. 74. dictum est, facere potestatem cuivis occidendi Bannitos, ergo potest etiam concedere patri potestatem occidendi filiam, aut adulterum cum hac, vel uxore sua in adulterio deprehensos.

Sed dicendum, lethaliter peccare pa- 79 trem; si filiam, & maritum, si uxorem, vel adulterum in adulterio deprehensos occidat. Ita S. Thom. in 4. dist. 37. q. 2. art. 1. Palud. ibid. q. 2. ad ult. Medin. de Restit. q. 3. caus. 2. Sot. l. 5. de Just. q. 1. art. 3. ad 2. Covar. de Sponsal. p. 2. c. 7. §. 7. n. 9. Molin. tr. 3. de J. & J. D. 7. n. 2. Less. l. 2. de Just. c. 9. n. 16. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 2. n. 4. Engl. hic n. 7. Ratio est, quia qui sic occiduntur, exponuntur manifesto periculo interitus tam quoad animam, quam quoad corpus, & hoc absque ulla necessitate, cum capi, accusari, & per sententiam puniri possint. Accedit, quia nimis durum est, inauditum, & indefensum, nec spiritualibus medijs munitum, à privatis occidi: & inde fieret, ut multoties ex sola suspicione Homicidia patrentur.

Ad LL. in contrarium allegatas 80 plerique DD. volunt, eas, quatenus occisionem talem positivè permittunt, esse correctas per Jus Canonicum can. inter hæc 6. caus. 33. q. 2. ubi Nicolaus Pontifex consultus, utrum marito liceat secundum Legem mundanam (nempe Longobardorum, ut ait Glossa, quæ tunc in Italia observabatur) uxorem, quæ adulterium perpetravit, occidere, respondit, Sancta DEI Ecclesia mundanis nunquam constringitur Legibus: gladium non habet, nisi Spiritualem, quo non occidit, sed vivificat, non obscure insinuans, Legem illam ab Ecclesia improbari. Alij verò cum Molin. l.

B b

cit.

cit. putant per eas Leges tale homicidium solum permitti negativè, quatenus scilicet propter justum, nimiumque dolorem, quo laceffit id efficit, & propter dedecus maximum, quod ex adulterio uxoris ei sequitur, huiusmodi homicidæ condonant pœnam. Cum Bannitis lata disparitas est; quia hi tantum tunc permittuntur à quovis impune occidi, quando ordinario procedendi modo in ipsum executio fieri nequit, ut dictum est n. 75.

81 Dub. 4. an propter Homicidium justum, secutum ex sententia condemnatoria, incuratur Irregularitas; Videtur non incurri; quia Irregularitas pœna est, & pœna infertur propter delictum, atqui in tali Homicidio, si sententia Legibus sit conformis, nullum est delictum. ergo &c. Sed duplex est causa incurrendi Irregularitatem, ex delicto, & ex defectu Christianæ lenitatis; cum ex delicto incurritur, pœna est; cum ex defectu lenitatis, solum est inhabilitas, & eatenus nullam supponit culpam propriam, ut patet in laborante defectu natalium, qui absque suo delicto Irregularis est, & ab Ordinibus suscipiendis impeditur.

82 Dicendum igitur, Irregularitatem propter Homicidium etiam justum incurri. Est exploratum in Jure Ecclesiastico: & causa hujus inductæ fuit, quia inconveniens videbatur Ecclesiæ, ab eo, qui alienum sanguinem voluntariè fudit, incruentam DEO offerri Hostiam, & representari personam Christi mitissimi, & sanguinem suum pro nobis fundentis, præsertim post exemplum Legis Veteris, in qua DEUS sibi Templum, non à Davide, quòd multum sanguinis fudisset, sed à Salomone Rege pacifico ædificari voluit 1. Paralip. 22. v. 8. S. Thom. 2. 2. q. 40. art. 3. Navar. Man. c. 27. n. 205. sim. Zœf. hic n. 39. Engl n. 45. 46. § 61. Schambog. n. 60. Pirhing n. 94. König n. 30. Wiest. n. 13. Reiffenst. n. 75. Magnif. P. Schmier n. de Potest. Ord. c. 6. n. 290.

83 Dub. 5. quinam Irregularitatem ex hac causa contrahant? 1. contrahit eam 1. Judex sententiam mortis, aut mutilationis dictans, vel proferens *can. aliquantos 1. dist. 51. can. sepe 29. & can. his, à quibus 29. caus. 23. q. 8. c. ex litteris 10. de excess. Prælat. c. Clericis 5. & c. sententiam 9. ne Cleric. vel Monach.* Palao tr. 29. D. 6. p. 14. §. 1. n. 1. Fagnan. in c. de cetero 11. h. tit. n. 9. Gonzal. ibid. n. 10. Zœf. hic n. 40. Engl n. 61. Schambog. n. 62. König n. 30. Reiffenst. n. 89. Magnif. P. Schmier de Potest. Ord. c. 6. n. 340. Et hinc si Judex Ecclesiasticus alicquem dignum morte inveniat, si Clericus est, illum degradat, & brachio sæculari remittit, ut juxta qualitatem delicti eum judicet, sententiam proferat, ac

tandem exequatur. Ne verò ita tradendo videatur cooperari ad mortem Rei, apud eundem Judicem Sæcularem efficaciter intercedit, ut citra mortis periculum circa eum sententiam moderetur c. novimus 27. de V. S.

2. Assesores, & alij, qui Judici ad 84 ejusmodi Sententiam proferendam assistunt, suoque suffragio, aut consilio eam promovent c. *citt.* quia complent personam Judicis, & ad sententiam ferendam concurrunt. Suar. de censur. D. 47. sect. 1. n. 4. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 7. n. 1. Palao tr. 29. D. 6. p. 14. §. 1. n. 2. Gonzal. in c. 11. cit. n. 10. Zœf. hic n. 40. Engl n. 61. Pirhing n. 96. Schambog. n. 62. König n. 30. Wiestner n. 10. Reiffenstuel n. 99. Magnif. P. Schmier l. cit. n. 347.

3. Accusator, & Denuntiator, saltem si accusatione, vel denuntiatione sua non proprium tantum interesse, sed vindictam publicam intendat, & ex illa Rei mors, aut mutilatio sit secuta, prout sumitur ex *can. si quis 8. dist. 50. & supponitur c. postulasti 21. h. tit. & c. Prælati 2. eod. in 6. Suar. D. 47. sect. 2. n. 1. Layman c. 7. n. 1. Palao p. 14. §. 2. n. 1. Gonzal. n. 10. cit. Zœf. n. 46. Engl n. 61. Schamb. n. 75. König n. 30. Schmier n. 352. cum alijs supra.*

4. Advocatus accusatoris, si accusatus ad mortem, vel mutilationem condemnatur: nec proficit ei, etiam si protestatus fuerit, se non agere, vel intendere pœnam sanguinis; quia valde efficaciter influit docendo, & movendo Judicem suis argumentis ad sententiam ferendam, & protestatio est facta contraria, ideòque sit particeps homicidij inde secuti. Suar. D. 47. cit. sect. 4. n. 3. Palao p. 14. §. 3. n. 5. Zœf. n. 58. Pirhing n. 112. Schambog. n. 80. idque sumitur ex c. Prælati cit. ubi tantum excipitur Accusator in propria causa, ergo hæc Constitutio locum non habet in Advocato, qui defendit causam alienam.

5. Testes deponentes contra reum in 87 causa sanguinis *can. his, à quibus 29. caus. 23. q. 8.* 6. Notarius sententiam capitalem scribens c. *sententiam 9. ne Cleric. vel Monach.* 7. Ministri Justitiæ sententiam illam exequentes. 8. Omnes deferentes reum ad mortem, & comitantes Judicem ad custodiam tam equestres, quam pedestres. 9. Quicumque alij, qui ad prolationem sententiæ, vel ejus executionem autoritate publica concurrunt. Sylv. V. Homicidium 3. q. 2. n. 3. dist. 2. Navar. Man. c. 27. à n. 208. Covar. in clem. si furiosus p. 2. §. 5. à n. 1. Suar. D. 47. sect. 4. n. 1. Avil. p. 7. D. 5. sect. 2. dub. 1. Laym. c. 7. cit. n. 1. Gonzal. n. 10. cit. Zœf. n. 60. Engl n. 61. Pirhing n. 96. Schambog. n. 62. König n. 30. Wiestner n. 12. Reiffenstuel n. 368.

Dub.

88 Dub. 6. quinam ex hoc capite Irregularitatem non incurrant? R. 1. illam non incurrit Pontifex; quia cum Lege Ecclesiastica, quæ Irregularitas inducta est, non ligetur, ejus incurrendæ incapax est: imò si quam Irregularitatem ante obtentam Pontificalem Dignitatem contraxisset, ista ipsa ad hanc Dignitatem elevatione tolleretur, arg. c. licet 6. de Elect. & c. ubi periculum 3. eod. in 6. Majol. de Irregul. l. 2. c. 4. pr. Suar. de censur. D. 47. sect. 1. n. 4. Fagnan. in c. de cetero II. b. tit. n. 22. Zoel. hic n. 5. Pirhing n. 96. Schambog. n. 62. Wietner n. 14. Reiffentuel n. 91.

89 2. Pagani, Judei, & alij infideles non baptizati; tum quia Legibus Ecclesiæ non ligantur; tum quia in ipsis defectus lenitatis Christianæ locum non habet, vel saltem non consideratur. Suar. D. 40. de Censur. sect. 7. n. 1. Avil. p. 7. D. 5. sect. 1. n. 1. Zoel. n. 5. Pirhing n. 94. Wietner n. 15. Reiffentuel n. 93.

90 3. Inquisitores Hæreticæ pravitatis, eorum Commissarii, & Consultores; nam hi speciali favore Fidei absque Irregularitatis incurrendæ periculo possunt convictos de Hæresi condemnare, declarare, quòd poenas Legibus latas incurrant, insitæ, etiam minitendo, apud Judicem Sæcularem, ut Rei comburantur, ex concessione Pauli IV. & S. Pij V. ut observat Pegna Direct. Inquis. p. 2. comment. 20. Henriq. l. 14. c. 12. n. 5. lit. D. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 7. n. 3. Palao tr. 29. D. 6. p. 14. §. 1. n. 1. Fagn. in c. de cetero cit. n. 26. Reiffentuel n. 92. Magnif. P. Schmier de potest. Ord. c. 6. n. 346.

91 4. Judex quicumque alius Ecclesiasticus, saltem si cum Reum Curiaæ seculari tradit, apud Sæcularem Judicem efficaciter intercedat, ut citra mortis periculum circa eum sententiam moderetur; hac enim intercessione apposita, liberatur ab Irregularitate, ut cum communi docent Covar. in Clem. si furiosus 2. p. 2. §. 5. n. 6. Suar. D. 47. sect. 1. n. 11. Conink D. 18. dub. 10. n. 91. Avil. D. 5. cit. sect. 2. dub. 2. Bonac. D. 7. q. 4. p. 1. n. 3. Palao §. 1. cit. n. 1. & merito; nam Judex Ecclesiasticus ita tradendo reum non influit directè in poenam sanguinis, sed solum declarat delictum, & degradando privat Clericum privilegio Clericali, eumque excludit à foro, & Jurisdictione sua: quo factò, per consequentiam tantum Clericus subijcitur potestati Judicis Sæcularis, ut hic adversus illum procedere secundum Leges possit.

92 5. Advocatus Reum defendens, & testes pro eo deponentes: quod procedit, etiam si Accusator, de calumnia ex horum depositionibus convictus, condemnatur ad poenam talionis; nam hæc præter intentionem R. P. Schmalzgrueber L. V. T. I.

nem ipsorum sequitur. Zoel. hic n. 59. Pirhing ibid. n. 112. §. quartò. Imò ab eadem Irregularitate immunis est Advocatus Rei, etiam si iste succumbat, & condemnatur ad poenam mortis, vel mutilationis; quia ex ejus patrocinio non sequitur mors, imò citius secuta fuisset sine ejus defensione: ideoque nequaquam influit in poenam illatam à Judice: nisi tamen Advocati culpa, imperitiâ, vel negligentia reus condemnatus fuerit; tunc enim Irregularitatem incurrit, non ex defectu lenitatis, sed ex delicto injustitiæ commisso. Bonac. D. 7. q. 4. p. 3. n. 6. fin. Palao p. 14. §. 3. n. 6. Gonzal. in c. 11. b. tit. n. 10. Zoel. hic n. 58. Honor. n. 16. Pirhing n. 112. §. secundò, Schambog n. 80.

6. Denique nec Accusator, nec ceteri à n. 23. relati eam Irregularitatem incurrunt, nisi re ipsa sequatur mors, aut mutilatio, ad quam per sententiam condemnatus est reus; quia Jura, dum Irregularitatem statuunt, considerant factum. Hinc si Judex tantum jubeat delinquentem flagellari, vel aliter cædi, absque eo, quòd mors, aut abscissio membri consequatur, Irregularis non efficitur per c. in Archiepiscopatu 4. raptor. Pich. hic n. 99. Magnif. P. Schmier c. 6. cit. n. 343. Monacell. p. 2. tit. 13. form. 3. n. 35. & hoc teste declaravit S. Congr. in S. Severini 2. Jun. 1703. Item nulla Irregularitas incurritur, si post sententiam mortis, aut mutilationis latam, ea poena ob condonationem Principis, gratiam facientis, executioni non mandatur. Pirhing l. cit. Schmier n. 344.

Contra pro Irregulari habendus est 94 Judex, qui non quidem profert mortis, aut mutilationis sententiam, sed mandat, ut reo denegentur alimenta, vel detrudatur in carcerem, in quo verisimiliter intra paucos dies moriturus credebatur; quia re ipsa sententiam, ex qua mors sequitur, dictasse videtur. Covar. in Clem. si furiosus p. 2. §. 5. n. 7. Gonzal. in c. 11. b. tit. n. 10. Zoel. hic n. 40. Honor. n. 5. Schmier n. 345.

Item Irregularis fit Advocatus Accusatoris, qui injustè accusavit, ideoque reo absoluto, poenâ talionis punitur, quia probatum fuit ipsum esse calumniatum. Suar. D. 47. sect. 4. n. 6. Pirhing n. 112. §. tertio. Rationem dant; quia accusatorem moraliter constituit in periculo mortis, utpote qui non fuisset ausus accusare, si Advocatus causam ejus defendendam non suscepisset. Excipiunt, nisi Advocatus bona fide existimavit causam Accusatoris esse justam; quia Irregularitas, quæ oritur ex Accusatione injusta, non contrahitur ex defectu lenitatis, sed ex delicto Homicidij saltem indirectè voliti, ideoque si ob ignorantiam invincibilem excusetur quis à delicto, excusabitur etiam ab Irregularitate.

96 Dub. 7. qualis cōoperatio ad mortem, vel mutilationem requiratur, ut incurratur Irregularitas ex defectu lenitatis? 2. requiritur, ut is, qui eam dicitur incurrisse, notabiliter, & non valde remotè, aut per accidens cooperetur. Gloss. in c. 11. *V. causam b. tit. Pirhing n. 97.*

Hinc Irregularis 1. non est Princeps, vel Dominus temporalis, sive Clericus, sive Laicus, condens Statuta, aut Leges, in quibus pœna mortis, aut mutilationis propter certa delicta statuitur, etiam si inferiores Leges secundùm illas Leges judicent, & capitales pœnas infligant; quia talis impositio pœnarum per se non ordinatur ad Homicidium, sed ad bonam gubernationem Reip. ut vitentur crimina, & Lex generaliter solum tales pœnas decernit, non in certam personam: ideoque non censetur mors, nisi per accidens, & valde remotè subsequi. Sylv. l. *Homicidium* 3. q. 7. n. 10. Suar. *D. 47. de Censur. sect. 1. n. 7.* Fagnan. in c. *de cetero 11. b. tit. n. 21.* Gonzal. in c. *17. eod. n. 1.* Zoel. *hic n. 43.* Pirhing *n. 97. not. 5.* Schambog. *n. 66.* Reiffenstuel *n. 96.*

2. Non fit Irregularis Professor, in Scholis docens Leges pœnales in genere, & theoricè, seu speculativè, ac velut in abstracto: nec Concionator, si publicè è Cathedra moneat Judices, ut servant Leges, & Remp. mais, ac noxijs hominibus purgent; quia nimis remotè ad eadem concurrunt. Secus est, si quis practicè, & in particulari de certa persona diceret, eam puniendam morte secundùm Leges; tunc enim moraliter conferetur concurrere ad eadem non sine scrupulo Irregularitatis. Suar. l. *cit. n. 8.* cum reliquis *supra.*

3. Non fit Irregularis Clericus, vel Laicus Jurisperitus, qui consultus de aliquo reo, etiam in particulari, an licitè possit ob delictum à se commissum, condemnari ad mortem, solum generatim respondeat, & explicet, quid Juris sit, & quid Leges de hac re statuunt, nihil in particulari circa reum suadendo, vel præscribendo; quia talis non incitat, vel monet Judicem ad inferendam pœnam mortis, sed solum aperit rei veritatem, quâ cognitâ, Judex per seipsum movetur ad infligendam pœnam. Molin. *tr. 3. de I. & l. D. 74. n. 6.* Laym. l. 3. *tr. 3. p. 3. c. 7. n. 4. Assert. 4.* Zoel. *hic n. 43.* Pirhing *n. 98. coroll. 3.* Schambog. *n. 68.* Reiffenst. *n. 100.* Magnif. P. Schmier *de Potest. Ordin. c. 6. n. 348.*

4. Non fit Irregularis Confessarius, si absolutionem Sacramentalem denegat Judici, non volenti reum condemnare ad mortem, quem ex officio deberet: neque etiam si cogat, sive obliget Reum poenitentem ad confitendum in Judicio delictum dignum morte, quod Juridicè interrogatus

fateri tenetur, vel ne à Sententia justa appellet; quia Confessarius talis per se, & directè tantùm intendit mederi animæ poenitentis, & mors per accidens, & præter intentionem illius sequitur: nec verisimile est, quòd Ecclesia voluerit impedimentum Irregularitatis ponere, quòd minus Confessarius rite, & liberè officio suo fungi possit, cum detrimento salutis animarum, Suar. *n. 8. cit.* Laym. l. *cit. 7. insuper.* Palao *tr. 29. D. 6. p. 14. §. 3. n. 8. & 9.* Gonzal. in c. *11. b. tit. n. 10.* Pirh. *coroll. 4.* Schambog. *n. 69.* Schmier l. *cit. n. 350.*

5. Non fiunt Irregulares Opifices, qui fecerunt gladium, quo carnifex reo caput abscindit, vel qui fabricarunt furcam, vel qui fecerunt restim, quâ ille suspenditur, aut scalam, quâ furca conscenditur: contrà verò Irregulares fiunt, qui laqueum afferunt, aut scalam applicant ad suspendendum furem, vel ligna apportant, quibus postea reus comburitur. Molin. *D. 74. cit. n. 1. & 2.* Laym. c. *7. n. 2.* Pirh. *n. 98. coroll. 1.* Schamb. *n. 66.* Reiffenst. *n. 109.* Ratio est, quia hi posteriores sunt causa propinqua mortis; illi verò solum remota.

6. Non est Irregularis, qui præter intentionem est in causa, ut jumentum, quo reus ad supplicium capitale trahitur, celerius ambulet illud pungendo, aut verberando, aut qui hortatur reum, ut in via procedat, & sic per accidens contingat mortem Rei accelerari; quia parum pro nihilo reputatur, & non est censendum, quòd mens Ecclesiæ sit in his casibus Irregularitatem inducere; hoc enim foret nimis durum, & minus rationale. Secus est, si quis hortetur reum, ut scalam ad furcam ascendat, vel manum porrigat, ut amputetur, vel adhortetur Ministrum Justitiæ, ut citò expediat executionem supplicij; talis enim Irregularis fieret, si ob id in causa reipsa esset, ut mors, vel mutilatio citius sequeretur. Laym. *n. 2. coroll. 4.* Pirhing *coroll. 2.* Schambog. *n. 67.* Reiffenstuel *n. 110.*

Dub. 8. an Irregularitatem incurrant Prælati Ecclesiastici, obtinentes Jurisdictionem temporalem, dum ad causas sanguinis constituunt Judices, cum clausula, ut cognitâ causâ, Justitiam administrent? Non incurri Irregularitatem per generalem causarum hujusmodi delegationem, convenit inter DD.

Difficultas moveri potest in casu, quo talis Prælatum particularem aliquam hujusmodi causam delegat constituto à se Judici, cum præcepto, ut jus pronuntiet. Videtur contrahi Irregularitas ex Regula, *Quod quis facit per alium, est perinde, ac si faciat per seipsum*, quæ est 72. in 6.

Sed etsi consultus sit, si tales causas Prælati ejusmodi delegent generali-

ter, casu tamen, quo delegarent causam aliquam particularem dicto modo, ab Irregularitate excusantur, modò Delegato non determinatè de pœna mortis, aut mutilationis reo infligenda, sed generaliter de Justitia administranda mandatum dent. Abb. in c. clericis 5. n. 12. Ne Cler. vel Monach. Covar. in Clem. si furiosus p. 2. §. 5. n. 8. Molin. tr. 3. de J. & J. D. 8. n. 2. Suar. D. 47. de Censur. sect. 1. n. 5. & seqq. Avil. p. 7. de Irregul. sect. 2. D. 5. dub. 4. Conink D. 18. n. 91. Laym. l. 3. tr. 2. p. 3. c. 7. n. 4. Palao tr. 29. D. 6. p. 14. §. 1. n. 3. Barbol. in c. 2. h. tit. in 6. n. 13. Fagn. in c. de catero 11. eod. n. 20. Gonzal. ibid. n. 10. Zœf. hic n. 41. Honor. n. 13. Engl. n. 63. Pirhing n. 97. Schambog. n. 63. Wiestner n. 16. Reiffenstuel n. 95. Magnif. P. Schmier de Potest. Ordin. c. 6. n. 341. & patet ex c. fin. Ne cleric. vel Monach. in 6. Ratio est, quia ita delegans non cooperatur proximè, & immediatè morti.

104 Aliud foret, si Prælati mandaret Judici à se delegato, ut sententiam sanguinis hoc, vel illo casu proferret; quia eo mandato directè cooperatur morti: sed quia non cooperatur ut Minister publicus, sed ut persona quædam particularis, cui cooperatio directà ad mortem interdicta est, ideo Irregularitas, quæ ex hoc mandato contrahitur, potius est ex delicto, quam ex defectu lenitatis, ut notat Palao l. cit. Quodsi tamen ejusmodi Prælati sententiam, jam antè à Judice Ordinario inferiore vel Delegato latam, solum mitigaret, & moderaretur, ut v. g. reus, damnatus ad rotam, vel rogam, plectatur capite, vel alia mitiore pœna, probabiliter per hoc solum Irregularis non fieret; quia non est causa mortis, vel supplicij, sed potius, ut pœna minuatur, qui est actus non feventicus, sed misericordix. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 7. n. 4. Engl. hic n. 63. Pirhing n. 97. Schambog. n. 65. Reiffenstuel n. 98.

105 Ad Regulam in Ratione dubitandi allatam dicendum, hunc casum esse exceptum à Regula. Adde, quòd delegantis voluntas non tendat ad homicidium, sed solum ad exercendam Justitiam, & sic inde non nisi remotè, & per accidens subsequitur Homicidium, ut adeò, quod per Delegatum agitur, Deleganti nequeat imputari. Et hinc etiam Delegans non fit Irregularis, tamen si Delegatus ille aliquem condemnaret injustè; hoc enim ille Delegans non intendit, qui solum Justitiam administrari cupit; nisi fortè in culpa esset, aliquem imperitum delegando, Schambog. n. 64.

106 Dub. 9. an Irregularitatem incurrat Accusator accusans aliquem criminaliter, sed cum protestatione, coram Judice facta, quòd intendat non pœnam capitalem,

& sanguinis, sed aliam mitiorem? Ratio dubitandi sumitur à paritate cum Actore agente de crimine civiliter, qui, etsi deinde reus condemnatur ad pœnam capitalem, saltem si protestatus est coram Judice, se eam pœnam non intendere, Irregularitatem non incurrit c. postulasti 21. b. tit. & c. Prelatis 2. eod. in 6. Sed magna est inter hunc, & Accusatorem disparitas: quia agens civiliter, & protestationem interponens, ostendit se proprium duntaxat interesse prosequi; conf. ex ea actione mors, vel mutilatio per accidens tantum sequi censetur: at quando agitur criminaliter, non est in arbitrio Accusatoris petere, imò nec Judicis infligere quamcunque pœnam, sed eam, quam Leges tulerunt, vel delicti gravitas exigit, ferre debet; conf. adversus istam protestans ponit protestationem contrariam facta.

Hinc dicendum, non obstante hac protestatione, Irregularitatem ab Accusatore contrahi. Ita Covar. in Clem. si furiosus p. 2. §. 5. n. 1. Suar. D. 47. de Censur. sect. 2. n. 10. Avilla p. 7. D. 5. sect. 2. dub. 10. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 7. n. 6. Palao tr. 29. D. 6. p. 14. §. 2. n. 4. Zœf. hic n. 27. Pirhing n. 105. Schambog. n. 73. Wiestner n. 17. Reiffenstuel n. 76. Ut tamen ex hoc capite accusans, vel denuntians in Irregularitatem incidat, opus est, ut accusatio, vel denuntiatio fiat coram Judice Sæculari, & hæc sit causa per se mortis, vel mutilationis.

Et hinc non incurrit Irregularitatem 109
1. Qui agit criminaliter coram Judice Ecclesiastico; nam eo casu, etiam si de pœna sanguinis non protestetur, & crimen sit valde enorme, ita, ut ob id Clericus accusatus pœnâ realis Degradationis puniendus sit, nihilominus tamen accusator Irregularitatem nullam incurrit, quia accusavit in foro, in quo pœna sanguinis non irrogatur, neque accusando censetur magis concurrere ad mortem accusati, quam ipse Judex Ecclesiasticus eum degradando, & tradendo Curix Sæculari. Suar. sect. 2. cit. n. 12. Barbol. in c. 2. h. tit. in 6. n. 10. Passerin. ibid. n. 4. Zœf. hic n. 46. Pith. n. 110. Wiestner n. 20. Reiffenstuel n. 84.

2. Similiter ab Irregularitate immu- 109
nis est, qui accusat etiam coram Judice Sæculari de crimine non capitali, seu quod pœnam mortis, aut mutilationis non meretur, esto, Judex excedens limites Justitiæ condemnat accusatum ad mortem, vel aliam pœnam sanguinis, cum malitia Judicis non debeat nocere Accusatori, qui eam rem non potuit pravedere. Covar. in Clem. si furiosus p. 2. §. 5. n. 2. Navar. c. 27. n. 214. Suar. sect. 3. n. 18. Laym. c. 7. n. 6. §. tertio dixi. Palao p. 24. §. 2. n. 1. Passerin. l. cit. n. 5. Zœf. n. 46.
Bb 3

- n. 46. Pirhing n. 110. Wiestner n. 21. cum alijs. Idem est, si reus accusatus de levi crimine, & propterea coniectus in carcerem, postea alijs criminibus cumulatis, morte multetur; quia tantum remotam causam dedit prior accusans. Zoef, n. 46. cit. fin.
- 110 Dub. 10. an semper Irregularitatem effugiat, qui civiliter agit de crimine, quod aliàs mortem, vel mutilationis pœnam meretur? R. distinguendo: Vel enim agit in causa propria, aut Ecclesiæ suæ, aut patriæ, parentum, liberorum, fratrum, & aliorum sibi conjunctorum, ita, ut injuria, & damnum, his illatum, in ipsum Actorem censeatur redundare; vel contra agit in causa personarum extranearum.
- 111 Si primum, Irregularitatem effugit, modò protestetur, se pœnam sanguinis non intendere, sed satisfactionem. Covar. in Clem. si furiosus p. 2. §. 5. n. 1. v. undecimò, Navar. Man. c. 27. n. 228. Avil. p. 7. D. 5. sect. 2. dub. 9. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 7. n. 5. v. sunt tamen, Palao tr. 29. D. 6. p. 14. §. 2. n. 2. §. 6. Fagnan. in c. de cetero 11. n. 18. Gonzal. ibid. n. 10. Vivian. in c. 21. in Ration. Wagnereck ibid. not. 1. §. 3. Barbof. in c. 2. cod. in 6. n. 1. Passerin. ibid. n. 2. Honor. hic n. 17. Pirhing n. 102. Wiestner n. 18. Reiffenstuel n. 78. Magnif. P. Schmier de Potest. Ordin. c. 6. n. 359. &c.
- 112 proceditque hoc 1. etiam si non solum verisimiliter, sed moraliter certum sit, Judicem pœnam mortis, vel mutilationis reo illaturum, modò tamen Actor non inducat Judicem ad iniquam sententiam ferendam, quod fieret, si proponeret quidem verum delictum, sed quia erat occultum, & probari non poterat, induceret falsos testes, & per eos convinceret reum; nam tali casu non esset extra culpam, & sic secuta rei morte, aut mutilatione, incurreret Irregularitatem ex delicto: idque sumitur ex c. Prælati 2. h. tit. in 6. ibi *Justitia exigente*, nempe, ut non solum actor petat rem justam, sed etiam per justas, & legitimas probationes. Suar. sect. 2. cit. n. 8. Pirhing n. 105. not. 4.
- 113 Procedit 2. ut possit Clericus cum dicta protestatione civiliter agere, etiam si aliud remedium adsit ad recuperandum damnum; quia textus c. Prælati cit. generaliter loquitur, & non solum concedit ipsi potestatem agendi propter satisfactionem damni illati, sed etiam, ne in futurum tale damnum inferatur, ut patet ex illis verbis, *Et provideri, ne contra eos talia de cetero præsumantur*: id quod moraliter præcaveri non poterat, nisi per Judicem, vel Superiorem. Suar. n. 7. Zoef. n. 50. Engl n. 62. Pirhing not. 5. Schambog. n. 75.
- Procedit 3. ut hujusmodi Actor Clericus Irregularis etiam non fiat ob mortem reo per Judicem illatam, etiam si ipsemet reum capiat, detineat, Judici tradat ad puniendum, vel eidem indicet, ubi lateat, ut capi possit, si id faciat ad resarciendum damnum illatum, ut colligitur ex c. tuos 19. §. ad ultimum h. tit. & norant Covar. §. 5. cit. n. 3. fin. Laym. c. 7. n. 5. Vivian. in c. 19. §. cit. pr. Gonzal. ibid. n. 1. Barbof. in c. 2. h. tit. in 6. n. 4. Zoef. n. 52. Pirhing n. 106. not. 7. Schambog. n. 75. Reiffenstuel n. 79. Ratio est, quia cum accusatio hoc casu sit licita ad resarciendum damnum, conf. etiam licita erunt media, quæ ad hunc finem tendunt.
- Si secundum contingat, & civiliter agat aliquis in causa personarum extranearum, altera distinctio est adhibenda, & videndum, an qui apud Judicem seculari pro persona extranea ita agit, vel delictum denuntiat, persequatur injuriam, & damnum huic jam illatum; an verò agat de injuria huic inferenda, vel de crimine in futurum pendente. Si prius, Irregularis efficitur, qui ita agit, vel denuntiat, pœnâ mortis vel mutilationis secuta, quamvis protestetur, se criminalem vindictam non intendere, ut cum communi notat Fein. in c. postulasti 21. h. tit. Navar. Man. c. 27. n. 213. Covar. §. 5. cit. n. 4. Suar. sect. 2. n. 17. Palao §. 2. n. 7. Pirh. n. 109. Schambog. n. 77. & colligitur per Argumentum a sensu contrario ex c. Prælati 2. h. tit. in 6. ubi favor vitandi Irregularitatem conceditur ijs duntaxat, qui de Laicis NB. suis malefactoribus querelam apud Judicem secularem deponentes, petunt emendam sibi fieri, igitur eo favore non gaudent, qui querelam deponunt pro alienis, & pro istorum satisfactione.
- Si posterius, & damnum imminens alia ratione impediri non potest, quam per denuntiationem, vel accusationem factam coram Judice, sine Irregularitatis metu etiam Clericus potest non tantum ad proprium, sed etiam ad alienum malum, sive damnum Reip. aut etiam privata personæ extraneæ imminens, cavendum, vel avertendum denuntiare, vel accusare, ut docet Covar. §. 5. cit. n. 4. not. 11. Molin. tr. 3. de Just. D. 8. n. 9. Suar. sect. 2. n. 11. Laym. c. 7. n. 6. pr. Palao §. 2. n. 8. Barbof. in c. 21. h. tit. n. 5. & in c. 2. cod. in 6. n. 4. Passerin. ibid. n. 8. Zoef. hic n. 55. Pirhing n. 109. Schamb. n. 78. Reiffenstuel n. 86. Magnif. P. Schmier de Potest. Ordin. c. 6. n. 363. idque sumitur ex c. accusasti 8. ibi, *Nisi pro pace hoc feceris &c.* Ratio est, quia SS. Canones non imponunt Irregularitatis notam propter opus, ad quod aliquis ex lege naturali, vel præcepto Divino Charitatis, vel alterius Virtutis obligatur: cujusmodi opus Cha-

Charitatis est accusare, vel denunciare malefactorem, si ita necessarium sit ad defendendam Rem, vel alium innocentem, aut avertendum grave istorum damnum. Et hinc tali casu nec requiritur, ut precedat protestatio; quia hæc solum necessaria est, quando sine illa incurreretur Irregularitas, atqui nullo Jure statutum est, quod ad evitandam Irregularitatem hoc casu necessaria sit protestatio; nam opus hoc absolute, & secundum se ab Irregularitate exemptum est. ergo &c.

¹¹⁷ Dub. 11. qualis debeat fieri protestatio, ut agens civiliter ex delicto in causa propria, vel conjunctorum non incurrat Irregularitatem? debet esse protestatio expressa; nec enim sufficit tacita, ut patet ex c. *Prælati* 2. b. tit. in 6. ibi, *protestando expressè*, & notat Gloss. *ibid.* V. eod. Diaz *pract. crim.* c. 102. n. 2. Barbof. in c. 2. cit. n. 7. Wagnereckin c. 21. not. 1. Pirhing n. 104. Schamb. n. 73. Magnif. P. Schmier de *Potest. Ordin.* c. 6. n. 366. Sufficit autem, si interponatur ante prolationem sententiæ. Pirhing l. cit. n. 2. Schambog. n. 73. Wiestner n. 19. Reiffenstuel n. 83. Ed usque si omitatur, accusator, etsi interius habeat voluntatem, ut non occidatur reus, erit Irregularis; quia Canones externam protestationem requirunt, & voluntas, mente retenta, nihil exterius operari potest; adeoque nec excusare ab Irregularitate actum externum directè contrarium interno: idque procedit etiam in foro conscientie. Pirhing n. 104. not. 3. fin.

¹¹⁸ *Controversia* moveri potest, an sufficiat protestatio ficta, sive expressa quidem verbis, sed cum interno desiderio supplicij sanguinis? Nègati sufficere Sylv. *V. Homicidium* 2. q. 8. Navar. *Man. c.* 27. n. 226. Majol. l. 5. de *Irregul.* c. 48. §. 6. n. 4. Tolet. l. 1. *Summ. c.* 82. n. 5. Gonzal. in c. 11. b. tit. n. 10. Zoes. *hic* n. 49. ex ratione, quod talis protestatio mendax, nec ea sit, quam requirunt SS. Canones; conf. ad Irregularitatis evitacionem non possit sufficere.

¹¹⁹ Sed dicendum, tali protestatione Irregularitatem excludi. Ita Covar. in *Clem. si furiosus* p. 2. §. 5. n. 2. v. *sexto*, Henric. l. 14. c. 11. circa *fin.* Suar. *D. 47. de Censur. sect.* 2. n. 3. Avil. p. 7. *D. 5. sect.* 2. *dub.* 9. *concl.* 3. Bonac. *D. 7. q. 4. p. 2. n. 11.* Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 7. *fin.* Palao *tr.* 29. *D. 6. p. 14. §. 2. n. 2.* Barbof. in c. 2. b. tit. in 6. n. 9. Passerin. *ibid.* n. 18. Pirhing *hic* n. 104. not. 3. Wiestner n. 22. Reiffenst. n. 81. Magnif. P. Schmier c. 6. cit. n. 367. Ratio est, quia Ecclesia tantum secundum externam judicat; indeque apud Judicem, qui interna non potest perspicere, protestatio ficta eadem vi pollet, quæ protestatio vera, igitur sicut ista ab Irregularitate liberat, ita etiam illa.

Conf. quia Irregularitas communiter, & extra calus Jure expressos non imponitur actui; sive intentioni merè internæ, atqui si in casu præsentis controversiæ incurreretur, intentionem merè internam plederet; nam actus externus, cum fictionem, ut dictum est, advertere Judex non possit, ipsum potius à poena sanguinis inferenda avertit, quàm allicit. conf. protestans ita non potest dici cooperari ad poenam sanguinis.

Dub. 12. utrum Irregularitatem incurrat Laicus aspirans ad Clericatum, & in foro Sæculari deponens contra reum? distinguendo: nam si id faciat omnino voluntariè, pro Irregulari habendus est, non minus ac Clericus. Ita Clar. §. *fin. q. 24. n. 8.* Covar. in *Clem. si furiosus* p. 2. §. 5. n. 5. *fin.* Navar. *Man. c.* 27. n. 212. Henric. l. 14. c. 12. n. 9. Molin. *tr.* 3. de *T. I. D. 74. n. 10.* Suar. *D. 47. de Censur. sect.* 3. *fin.* Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 7. n. 5. Palao *tr.* 29. *D. 6. p. 14. §. 3. n. 2.* Pirhing *hic* n. 111. Schambog. n. 79. Reiffenstuel n. 105. estque recepta DD. sententia. Ratio est, quia testis deponendo de crimine movet Judicem ad ferendam Sententiam mortis, adeoque est causa moraliter influens in Homicidium: imò nemo est, qui ita cooperetur in Judicio sanguinis, quàm testis, per quem elicitor veritas criminis, & super hujus aestatione firmatur Sententia Judicis. Neque ab Irregularitate excusatur ob factam protestationem; non enim idcirco desinit testimonio suo influere in sententiam mortis, quæ ex allegatis, & probatis per testes fertur. Laym. *Pal. Pirh. Schamb.* l. *citt.*

Si verò testis, Judicis præcepto compulsus deponat, benignior, & verior est Sententia, ab eo Irregularitatem non incurri, etsi ejus depositione mortis, aut mutilationis promoveatur Sententia, ut dictum est *Libr. 2. Tit. 21. n. 20.* Et in hoc differt testis Laicus à Clerico; nam Clericus à nullo Judice cogi potest ad testificandum in causa sanguinis, cum cogi nequeat ad sibi illicitum, & graviter damnosum. Intellige, ut deponat contra reum; pro isto enim deponere Clericus, etiam non coactus, potest, nec propterea ullam poenam incurrit, cum hoc illi nullo sit Jure prohibitum. Pirhing n. 111. *fin.*

Quodsi civiliter agatur de crimine ab eo, qui sine Irregularitatis timore querelam movere potest, Irregularitatem non incurrit testis in ea causa deponens, etiam non coactus, licet per accidens sequatur condemnatio ad poenam mortis, vel mutilationis, ut alijs *citt.* notat Palao §. 3. *cit. n. 4.* & rationem dat, quia eo ipso, quod in eo casu concessum actori sit, ut possit querelam, protestatione facta, sine Irregularitatis metu proponere, censetur

ei etiam concessa potestas producendi testes, cum depositio istorum sit necessaria, ut in causa obtineat. atqui testes, si Irregularitatem debent timere, detinerentur à testificando; igitur conveniens erat, testes sic productos ab Irregularitate liberari.

124 Dub. 13. an Irregularitatem incurrant Spectatores suppliciorum? Affirmant DD. aliqui, saltem si Clerici sint: quod desumunt ex *c. sententiam 9. ne Cler. vel Monach.* quo textu sanguinis iudicio interesse prohibentur.

Sed communis Sententia DD. est, non incurrere, modò assistant sine ulla cooperatione, nec sua præsentia auctoritatem præstent executioni supplicij. Ita nominatim tenent Gloss. *fin. in c. cit.* Abb. *ibid. n. 6.* Navar. *Man. c. 27. n. 214.* Suar. *D. 47. de Censur. sect. 4. n. 10.* Laym. *l. 3. tr. 3. p. 3. c. 7. n. 2.* Palao *tr. 29. D. 6. p. 14. §. 4. n. 2.* Gonzal. *in c. 11. b. tit. n. 10.* Zoesl. *hic n. 57. § 61.* Pirhing *n. 113.* Schambog. *n. 82.* Wiestner *n. 25.* Reiffenstuel *n. 112.* Magnif. P. Schmier *de Potest. Ordin. c. 6. n. 372.*

125 Idque verum est non tantum de Clericis, & Religiosis, qui reo, morte afficiendo, assistunt, modò caveant, ne aliquid faciant, vel loquantur, quo supplicium notabiliter accelerare, vel quovis modo juvare videantur: sed etiam de ijs, qui spectant ex curiositate. Ratio est, quia Irregularitas solum statuitur ijs, qui ad sententiam, vel hujus executionem concurrunt; non ita concurrunt ij, qui supplicij Spectatores sunt.

126 Textum in contrarium allegatum Gonzal. *ibid. n. 1.* interpretatur de præsentia autoritativa, & eorum, qui executioni sententiæ aliquo modo cooperantur. Vel si contentas, eum loqui de qualicumque præsentia, non abnuo, id Clericis esse prohibitum: transgressio tamen prohibitionis, secluso gravi scandalo, peccatum veniale non excedet, ut Suar. *sect. 4. fin.* Palao *n. 2. cit.* & alij *suprà* allegati docent: imò si Clericus supplicium spectet ex loco distante, aut è domo paulò remotiore, præsertim fenestris non apertis, & taliter, ut à populo notari nequeat, neque venialiter peccabit. Addit Palao *l. cit.* præceptum istud alicubi consuetudine abrogatum videri.

127 Quæritur 3. quodnam sit Bellum justum, seu licitum, & quotuplex illud sit? R. est, quod geritur propulsandorum hostium causâ *can. justum 1. caus. 23. q. 2.* Duplex illud est, Defensivum scilicet, & Offensivum. Defensivum est, quo vis, aut injuria vi repellitur; Offensivum, seu Aggressivum, quod publicâ Principis, vel alterius Supremi Magistratus auctoritate ad vindicandam illatam injuriam, rerum abla-

tarum recuperationem, aut damnorum compensationem, adeoque Reip. causâ suscipitur *can. noli 3. caus. cit. q. 1.* & dictum est *Libr. 1. Tit. 34. à n. 1.* ubi plura de Belli utriusque licentia, conditionibus, causis, item quamam in Bello justè suscepto liceant &c.

Dub. 1. an in Bello justo pugnantibus incurrant Irregularitatem? R. distinguendo inter Bellum defensivum, & Offensivum. Qui pugnant in Bello justo Defensivo, & necessario suscepto ad patriæ, vel Ecclesiæ defensionem, nullam incurrant Irregularitatem, ut colligitur ex *c. pervenit 2. de Immunit. Eccles. &* notant Suar. *D. 47. de Censur. sect. 6. n. 1.* Molin. *tr. 2. de I. § 1. D. 110. concl. 2.* Conink *D. 18. dub. 10. n. 96.* Laym. *l. 3. tr. 3. p. 3. c. 9. n. 2. in coroll. Palao tr. 29. D. 6. p. 14. n. 5.* Gonzal. *in c. 24. b. tit. n. 2.* Zoesl. *n. 62. hic.* Engl. *n. 59.* Pirhing *n. 115.* Schambog. *n. 85.* Wiestner *n. 43.* Reiffenst. *n. 113. § 114.* Magnif. P. Schmier *de Potest. Ordin. c. 6. num. 418.*

Ratio est, quia defensio Ecclesiæ, & patriæ non minus, imò magis favorabilis est, quam defensio vitæ propriæ, aut alterius personæ privatæ *l. utilitas 3. C. de Primpil.* igitur si Irregularitati obnoxia non est defensio vitæ propriæ, aut aliorum, eidem etiam obnoxia non erit defensio Ecclesiæ, & patriæ.

Proceditque hoc etiam in Clericis, si ad hostem propulsandum non sufficient Laici: secus, si isti sufficient; tunc enim occidendo, vel mutilando contrahunt Irregularitatem, ut colligitur ex *c. petito 24. b. tit.* & notant Laym. *l. cit.* Barbof. *in c. cit. n. 2.* Gonzal. *ibid. n. 7.* Pirhing *hic n. 115. § 116.* Schambog. *n. 85.* Wiestner *n. 44.* Schmier *n. 423. § 414.* Imò Engl. *hic n. 58.* universaliter, & indistinctè de cunctis, etiam Laicis, docere videtur, quòd omnes, qui in aliquo bello, quocumque tandem modo justo, etiam ad defendendam Ecclesiam, vel patriam suscepto, non necessariò, nec coactè, sed liberè pugnant aliquem occidunt, vel mutilant, Irregulares evadant *arg. Clem. un. b. tit.* ubi illi duntaxat occidentes, vel mutilantes ab Irregularitate excusantur, qui mortem aliter evitare non valentes id faciunt; quod non verificatur in ijs, quidum alij milites sufficientes adsunt, ad Patriam, vel Ecclesiam defendendam, liberè, ac spontè, gratis, vel stipendio pugnant, aut nomen militiæ dant, sicque occidunt, vel mutilant. Idque confirmari potest à paricum publicis Ministris Justitiæ, upote qui, licet pro bono patriæ publico conservando malefactores occidant, tamen irregulares sunt ex eo, quòd hujusmodi officium assumpserint liberè. P. Schmier *l. cit. n. 426.*

126 Plures tamen DD. cum P. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 9. n. 2. in Corollar. distinguunt inter Laicos, & Clericos: & illos quidem, etsi liberè pugnent in bello defensivo justo pro Ecclesia, aut Patria defensione, ab Irregularitate excusant: non item Clericos, & Religiosos; quia hos absque necessitate propria manu pugnare non convenit. Excipit Vincentius Petratom. 2. comment. fol. 171. n. 6. Equites Melitenfes, & alios hujusmodi Milites Ecclesiasticos; nam hi possunt in Bello Defensivo principaliter se exercere, præsertim pro defensione patriæ ditionis, ut gloriosè fuit pluries factum Melitæ: & ratio est, quia primariè sunt constituti ad militiam, & sic quoad ipsos non procedit ratio prohibitiva, quæ est in Clericis. Secus est in bello offensivo; nam si in hoc aliquem Infidelium necaverint, etiam ipsi Irregulares fiunt. Petra l. cit. n. 22. Matthæuce. Offic. Eccl. c. 35. n. 34.

131 Dub. 2. utrum Irregulares fiant, qui pugnant in bello justo offensivo? si proprijs manibus occidant, vel mutilant, Irregulares fiunt; secus, Irregularitatem nullam incurrunct *can. aliquantos 1. dist. 51. & c. petitio 24. h. tit. Abb. ibid. n. 1. Sylv. V. Homicidium 3. q. 6. Navar. Man. c. 27. n. 215. Suar. D. 47. de censur. sect. 6. n. 6. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 8. n. 2. Palao tr. 29. D. 6. p. 14. §. 5. n. 4. Barbof. in c. petitio cit. n. 2. Gonzal. ibid. n. 5. Zedl. hic n. 62. Engl. n. 58. Pirhing n. 117. Schambog. n. 86. Wiestner n. 45. Reiffenstuel n. 125. Etque teste Palao l. cit. omnium sententia. Oritur Irregularitas hæc ex defectu perfectæ lenitatis, à qua Justitia causæ non excusat, si cædes actu secuta sit. Et extenditur, etiamsi ita pugnant in Bello justo offensivo, ex post facto in periculo vitæ constituti, occiderint, vel mutilaverint; quia Clem. un. h. tit. tantum illos excipit, qui mortem evitare non valentes, occidunt. tales autem potuissent evitare non dando nomen militiæ: unde liberè censentur se periculo Homicidij exposuisse, atque ideo perfecta lenitate carere. Engl. n. 58. cit. Magnif. P. Schmier de Potest. Ordin. c. 6. n. 416.*

132 Addidi, non fieri Irregulares, si proprijs manibus non occidant, aut mutilent. Et hoc verum est, quamvis alij occidant, aut mutilent. Covar. in Clem. si furiosus p. 2. §. 3. n. 2. Molin. tr. 2. D. 110. concl. 2. Suar. sect. 6. n. 4. Laym. c. 8. n. 2. Palao §. 5. n. 2. Pirhing n. 117. Reiffenstuel n. 118. & constat ex c. præsentium 3. de Cleric. percuss. & c. petitio cit. ubi præcipitur solum, ut abstineat ab Altaris ministerio is, qui in publico conflictu aliquem occidit, vel de hoc conscientiam habet. Neque obstat, quòd in casu istius textus fuerit bellum defensivum; nam quamvis tale

fuerit initio, quia hostes infideles ceperunt invadere Castrum Christianorum, tamen postea transit in bellum offensivum ex parte Christianorum, quòd hi exeuntes è Castro hostes infideles aggressi, & persecuti sint.

Minus obstat, quòd quando plures simul concurrunt ad occidendum in bello injusto, ut *infra à n. 174.* dicetur, omnes fiant Irregulares; quia censentur omnes esse una causa moralis. Nam 1. ut aliqui respondent apud Avil. p. 7. D. 6. sect. 3. n. 2. Resp. ad 1. pugnant in bello justo ideo non fiunt Irregulares, qui licet sint una velut causa moralis, dant taamen operam rei licitæ, quod non est in ijs, qui pugnant in bello injusto. 2. Ita pugnant in bello justo non censentur, nisi remore, & per accidens cooperari ad cædes ab alijs factas, ideòque cum simul culpam nullam committant, id eis ad Irregularitatem non imputatur. 3. Specialis causa fuit, cur Jus Canonicum Irregulares pronuntiare noluerit pugnant in bello justo; quia alias nimis multi fierent inhabiles ad Ordines, & sic retraherent à bellis justis.

Dub. 3. quid dicendum de Clerico pugnante in bello justo offensivo? neque iste fit Irregularis, nisi propria manu occiderit, vel mutilaverit, ut ex communi docet Abb. in c. petitio 25. h. tit. & in c. fin. de Cleric. percuss. Innoc. ibid. pr. Palao p. 14. §. 5. n. 2. Pirh. hic n. 116. coroll. 2. Reiffenstuel ibid. n. 117. & clarè deducitur ex c. petitio cit. Proce- ditque hoc, etsi ejusmodi Clericus in tali bello aliquem vulneraverit, etiam cum sanguinis effusione, sed citra cædem, aut mutilationem hominis; quia Irregularitas non incurritur, nisi in casibus Jure expressis, at in Jure solum expressa est Irregularitas ob cædem, & mutilationem, non verò ob vulnerationem hominis. ergo &c.

Neque obstat, quòd pugna propria manu in bello offensivo interdicta sit Clericis *can. Clerici 5. caus. 23. q. 8. c. ex multa 9. de Voi. & c. multa 1. Ne Cleric. vel Monach.* quia ex hoc tantum sequitur, quòd ita pugnant Clerici peccent, nisi gravis necessitas ad id cogat, non verò, quòd Irregulares fiant. *Non obstat 2. textus c. quod in dubijs 5. de penis*, ubi de Sacerdotibus gubernantibus navim ad pugnam, seu exercentibus conflictum, vel alios ad pugnam excitantibus affirmatur, grave peccatum eos committere, & esse deponendos; quia prædictus textus, ut ait *ibidem* Glossa, loquitur solum de bello injusto, & ibi non Irregularitas, sed Suspendio, vel Depositio, non ipso Jure, sed post sententiam incurrenda fertur. *Non obstat denique 3. c. sicut 6. §. fin. h. tit.* nam etiam *hoc cap.* loquitur de bello inju-

sto, in quo Clerici Irregulares fiunt, etiam si solum consilium præstent, vel armati assistant, si exinde ab alijs plures, vel etiam unus tantum sint occisi, aut mutilati, ut colligitur per argumentum à sensu contrario *can. quantum 48. § segg. dist. 50. Innoc. in c. petitio 24. Abb. ibid. fin. Pirhing coroll. 2. fin.*

136 Excipitur à doctrina ista casus, quando Clericus militiæ nomen dedit, & armatus in bello servivit, stipendium accepit, & expeditionibus militaribus se associavit; talis enim indiget dispensatione ab Irregularitate incurta, licet moraliter certus sit, se neminem mutilasse, læsisse, aut occidisse, ut decrevit *S. Congr. Conc. in Iprensi 13. Jan. 1703.* & ipso Jure amittit Beneficium, etiam si sit Jurispatronatus, ex Decreto ejusdem *S. Congr. in Firman. 13. Jan. 1618.* Si accusetur, vel inquiratur in ipsum de Homicidio extra bellum justum commissio, & fuit absolutus, interest, an fuerit absolutus tantum, quia contra ipsum nihil probari potuit, an verò quia repertus est innocens. *Si primum*, & nihilominus de delicto fama remaneat, non debet promoveri; quia remanet infamia facti. *S. Congr. Concil. in Novariens. 1. Oct. 1661.* Si secundum, absolute non indiget, prout decrevit eadem *Congr. 8. Jul. 1684. Monacell. p. 2. tit. 13. form. 3. n. 37. Matthæucc. Offic. Eccl. c. 35. n. 37.*

137 Dub. 4. quinam in bello injusto incurant Irregularitatem? *q.* in hoc incurant Irregularitatem omnes, qui in eo militantibus cooperantur, vel quaecunque auxilium ferunt sive arma præbendo, sive ipsos adhortando ad pugnam, vel sarcinas militum custodiendo, vel alio quovis modo adjuvando, etiam si ipsi proprijs manibus neminem occidant, aut mutilent, secuta unius etiam ex hostibus, qui tali bello impugnantur, cæde, vel mutilatione. *Abb. in c. sicut 6. n. 10. Sylv. V. Homicidium 3. n. 8. q. 6. dist. 1. Navar. Man. c. 27. n. 218. & 224. Covar. in Clem. si furiosus p. 2. §. 3. n. 2. fin. Suar. D. 47. de Censur. sect. 5. n. 1. Avil. p. 7. D. 6. sect. 3. dub. 2. concl. 1. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 8. n. 2. concl. 3. Palao tr. 29. D. 6. p. 14. §. 5. n. 1. fin. Barbof. in c. 24. b. tit. n. 36. Vinc. Petra tom. 2. fol. 172. n. 13. & 18. Matthæucc. Offic. Eccl. c. 35. n. 36. Zæf. bic n. 65. Engl. n. 57. Pirhing n. 116. coroll. 2. Schambog. n. 83. Wiestner n. 46. Reiffenstuel n. 115. Magnif. P. Schmier de potest. Ordin. c. 6. n. 411.*

138 Sumitur ex *can. si quis 4. dist. 51. c. sicut 6. §. fin. b. tit. & c. quod in dubijs 5. junct. Gloss. V. incitant. de Pæn.* Ratio est, quia quando plures communi consilio, aut auxilio concurrunt ad injustum Homicidium, vel aliud Delictum, cen-

sentur veluti una causa moralis: quæ tamen Irregularitas non ex defectu perfectæ lenitatis, sed ex Homicidio injusto contrahitur. Excipiuntur illi, qui in bello injusto assistunt solum ad pacem componendam, vel ad milites in spiritualibus adjuvandos. *Fagn. in c. petitio 24. b. tit. n. 13. Pirhing n. 116. cit. Schambog. n. 118. Reiffenstuel n. 116.*

Addi, secuta unius etiam ex hostibus cæde, vel mutilatione; nam si nulla in tali bello fiat occisio hominis, vel mutilatio, certum est, Laicos saltem non contrahere Irregularitatem; quia ad hanc intentionem occidendi, vel mutilandi, sine actu externo non sufficit, ut dictum est *n. 12. supra.*

Majus dubium est de Clericis propter duplicem textum. 1. *can. Clerici 5. caus. 23. q. 2.* ubi dicitur, Clerici, qui in quacunque seditione (aliàs factione) arma volentes sumpserint, reperti, amissio Ordinis sui gradu, in Monasterium penitentiae tradantur. 2. *can. sententiam 9. Ne cleric. vel Monach.* ubi prohibetur, ne Clericus sit Dux etiam in bello justo.

Sed dicendum, etiam Clericos, in bello injusto assistentes, Irregulares non esse, nisi saltem per alios Homicidium, vel mutilatio fiat. *Zæf. bic n. 66. Pirhing n. 114. §. de Clericis, Schambog. n. 84.* Sumitur ex *can. si quis cit.* ubi sermo est non solum de Clericis, sed de omnibus militantibus sive in bello justo, sive injusto, & statuitur illos Irregulares esse, si (ut *Loaysa* apud *Suar. D. 47. de Censur. sect. 5. n. 6. in fin. legit*) seva præcepta sint executi, adeoque si secutum sit Homicidium, vel mutilatio hominis.

Neque obstant textus in contrarium allegati. *Ad 1.* poena ibi imposita non est propriè dicta Irregularitas, sed suspensio, non ipso jure lata, sed à Judice imponenda, ut colligitur ex verbo *Tradantur*, qui per sententiam suspendere debet Clericum seditiosum ab executione Ordinis, ob grave scandalum datum, dum arma sumpserint in publica seditione, etsi nullum Homicidium sit secutum. *Ad 2.* inde non magis sequitur, Clericum militantem in bello irregularem esse, sive illud justum sit, sive injustum: imò ibi de Irregularitate ob transgressionem illius Legis nulla fit mentio, sed simplex ponitur prohibitio.

Dub. 5. an Irregularitatem contrahant, qui in bello justo offensivo ad fortiter pugnandum animant milites? *Asserunt nonnulli ob c. sicut 6. §. fin. b. tit.* ubi pro Irregulari habetur, qui consilio est cooperatus ad eadem.

Sed tenenda est sententia negativa, quam etiam defendunt *Abb. in c. fin. de Cler. percuss. n. 1. Covar. in Clem. si furiosus p. 2. §. 3. n. 2. Suar. D. 47. de Censur. sect.*

§. 6. n. 8. Molin. tr. 2. de Just. D. 110. concl. 2. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 8. n. 2. concl. 2. Palao tr. 29. D. 6. p. 14. §. 5. n. 2. Vivian. c. petitio 24. pr. Fagnan. ibid. n. 2. Barbof. n. 2. Gonzal. n. 4. Matthæucc. Offic. Eccl. c. 35. n. 35. Correa Ideâ Consil. D. 8. n. 2334. Zœf. hic n. 63. Honor. n. 14. Engl. n. 69. Pirhing n. 118. coroll. 2. König n. 30. Schambog. n. 89. Wiestner n. 47. & communiter cæteri.

144. Proceditque hoc non tantum de Duce ita exhortante suos milites, sed etiam si Clericus istud faciat: nec refert, siue talis exhortatio fiat ante, vel in ipso actua-

li conflictu, ut l. cit. cum alijs ex recepta sententia notat Suarez, modò non incitet ad hunc, vel illum in particulari occidendum. Ratio est, quia ita exhortans non provocat directè ad cædes, sed ad fortiter pugnandum, quod licitum, & justum est; adeoque non nisi remotè, & per accidens concurret ad Homicidium. Accedit, quia ex nullo Juris textu constat, Irregularitatem tali casu incurri.

Ad textum in contrarium allegatum patet, ibi sermonem duntaxat esse de bello injusto.

§. III.

De Homicidio Voluntario Injusto.

SUMMARIUM.

145. Multiplex Homicidij Voluntarij injusti species.
 146. Pœna illius Jure Civili est capitalis.
 147. Jure Canonico Excommunicatio in Laico, Depositio in Clerico.
 148. Inhabilitas ad Beneficia Ecclesiastica obtinenda.
 149. Et Irregularitas.
 150. &c. Quis Irregularitatem istam incurrat?
 154. Quando illam incurrat mandans Homicidium?
 155. Consulens?
 156. Consentiens?
 157. An illam incurrat ratum habens Homicidium nomine ipsius factum?
 158. &c. Vel illud non impediens?
 161. &c. Corollaria.
 164. &c. In quibus casibus ratione mandati mandans incurrat Irregularitatem?

170. &c. An Consulentem ab Irregularitate excuset, si revocavit consilium?
 174. &c. Quid de cooperantibus ad cædem injustam?
 181. &c. Quid Juris, quando dabitatur, an vulnus lethale fuerit?
 185. &c. An Irregularis fiat, qui debilitat membrum, & reddit inutile?
 187. &c. Vel qui tale membrum abscondit?
 189. &c. Aut notabiliter alterum deformat vulnerando?
 191. &c. An Irregularitas mutilationis sit distincta ab Irregularitate Homicidij?
 193. &c. Quæ sit pœna Homicidij præmeditati?
 200. &c. Facti per insidias?
 202. &c. Proditorij?
 204. &c. Assassini?

145. Dicitur est supra n. 6. Homicidium Voluntarium injustum aliud esse Simplex, aliud Deliberatum, seu Præmeditatum: quod ut n. seq. diversimode fieri potest, scilicet per insidias, proditorem, Assassinium &c. de horum pœnis hic agendum est.

146. Queritur 1. quæ sit pœna Homicidij voluntarij injusti simplicis? 2. Jure Divino pronuntiat in reos illius pœna mortis. Gen. 9. v. 6. Levit. 24. v. 17. Matth. 26. v. 52. Apoc. 13. v. 10. Quod Jus imitata Leges in Homicidas capitis pœnam sanxerunt, cum discrimine tamen; nam nobiliorum vitæ voluerunt parci, & eis loco pœnæ capitis decreverunt Deportationem in Insulam, prout constat ex l. ejusdem 3. §. Leges 5. ff. ad Leg. corn. de Sicar. Verum hoc discrimen successu temporis sublatum, & Homicidæ indistinctè, & sine respectu personarum ultimo supplicio coerceri coeperunt §. item 5. Inst. de Publ. Judic. & l. quoniam 6. C. ad Leg. R. P. Schmalzgrueber L. F. T. I.

Jul. de vi publ. quas Constitutiones confirmavit Carolus V. Const. crim. art. 137. pr. ubi omnes Homicidæ pœnâ mortis indistinctè puniuntur. Porro pœna hæc mortis, si Homicidium factum in rixa sit, inferri passim gladio solet. Clar. V. Homicidium n. 18. Haun. tom. 6. tr. 2. n. 267. Vallenf. hic n. 8. Engl. n. 24. Pirhing n. 6. König n. 27. Schambog. n. 8. Wiestner n. 49. Reiffenstuel n. 17.

Jure Ecclesiastico 1. Homicida, si Laicus sit, excommunicatur per sententiam can. itaque 20. caus. 24. q. 3. si Clericus, ab Ordine, & Officio est deponendus can. Presbyter 12. dist. 81. Et c. cum non ab homine 10. de Judic. & juxta ean. si Episcopus 7. dist. 50. c. tua 6. de pœn. & c. sicut 6. §. fin. h. tit. in arctum Monasterium detrudendus: cujus tamen loco hodie successit condemnatio ad carceres, vel triremes. ut notat Farin. prax. crim. q. 119. n. 49. Vallenf. hic n. 8. Honor. n. 9. Engl. n. 23. Pirhing n. 7. König n. 29. Schambog.